

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav
Bakalářská práce

Autor: Jana Pechová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Ph.D., Dagmar Hrušová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 26.4.2022

Jana Pechová

Poděkování:

Děkuji Mgr. Dagmar Hrušové, Ph.D. za vedení bakalářské práce a za její cenné rady. Lucii Zahradníkové a PhDr. Drahomíře Novákové za poskytnuté informace v rámci rozhovorů a za poskytnuté materiály. V neposlední řadě za podporu rodině a přátelům.

Anotace

Hlavním cílem práce bylo zjistit a popsat předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav pomocí zvolené metodiky a popsat konkrétně lokalizační, realizační a selektivní předpoklady. Na začátku práce bylo stanoveno pět výzkumných otázek. Město Čáslav je na historické památky bohaté díky svému důležitému historickému postavení, ovšem je zastíněno blízkostí slavné Kutné Hory.

Teoretická část představila podrobně předpoklady cestovního ruchu a jejich dělení. Čáslavské památky byly dále popsány v části výzkumné, spolu s historií města. Využita byla především sekundární data z knih a internetových zdrojů. V práci bylo dále využito metod SWOT analýzy a řízených rozhovorů, které pomohly k nalezení odpovědí na výzkumné otázky a cíl práce. Výsledky šetření byly následně zanalyzovány a zhodnoceny. V závěru práce došlo k shrnutí výsledků šetření a také navrženo doporučení pro další výzkum.

Klíčová slova: cestovní ruch, předpoklady cestovního ruchu, historický cestovní ruch, atraktivita cestovního ruchu

Annotation

Title: Preconditions for tourism in the town of Čáslav

The main aim of the thesis was to identify and describe the preconditions for tourism in the town of Čáslav using chosen methods and to describe specifically the locational, implementation and selective preconditions. The research questions are established and are significant for finding the answers for the aim of this work. Five research questions were set at the beginning of this thesis. The town of Čáslav is rich in historical monuments due to its important historical position, but it is overshadowed by the proximity of the famous Kutná Hora.

The theoretical part introduced in detail the assumptions of tourism and their division. The sights of Čáslav were described in the practical part, together with the definition of the area and the history of the town. Secondary data from books and internet sources were mainly used. The thesis also used SWOT analysis and structured interviews to help answer the research questions and the aim of the thesis.

The results of the research were analysed and evaluated. The thesis concluded by summarizing the results of the research and also suggested recommendations for further research.

Key words: tourism, preconditions for tourism, historical tourism, attractiveness of tourism

Obsah

1	Úvod	1
2	Cíl práce.....	2
2.1	Výzkumné otázky	2
3	Metodika.....	4
3.1	Vymezení oblasti	7
4	Teoretická část.....	10
4.1	Cestovní ruch.....	10
4.1.1	Domácí cestovní ruch	10
4.1.2	Městský cestovní ruch	10
4.1.3	Historický cestovní ruch.....	11
4.1.4	Historická jádra měst	11
4.1.5	Atraktivita cestovního ruchu	12
4.2	Předpoklady cestovního ruchu.....	13
4.2.1	Lokalizační předpoklady	13
4.2.2	Realizační faktory	15
4.2.3	Selektivní faktory	16
5	Výzkumná část	17
5.1	Výchozí informace k definici předpokladů cestovního ruchu ve městě Čáslav 17	
5.1.1	Lokalizační předpoklady na základě obsahové analýzy zdrojů.....	17
5.1.1.1	Historie města.....	17
5.1.1.2	Vybrané historické pamětihodnosti.....	25
	Kostel Petra a Pavla.....	26
	Radnice a Žižkova síň.....	28
	Hradební pásma města.....	29

Městské muzeum Čáslav	30
Církevní památky	31
Volný čas	33
Sport	34
5.1.1.3 Okolí města	36
5.1.2 Lokalizační předpoklady na základě řízených rozhovorů	37
5.1.2.1 Rozhovor č.1	37
5.1.2.2 Rozhovor č.2	40
5.1.3 Předpoklady cestovního ruchu na základě SWOT analýzy	42
5.1.3.1 Vnitřní faktory	42
5.1.3.2 Vnější faktory	44
6 Předpoklady cestovního ruchu v Čáslavi – stručné shrnutí	47
6.1 Lokalizační předpoklady	47
6.2 Realizační předpoklady	48
6.3 Selektivní předpoklady	49
7 Shrnutí výsledků a diskuse	50
8 Závěr a doporučení	55
9 Literatura a použité zdroje	57
10 Přílohy	60
10.1 Rozhovor č.1	60
10.2 Rozhovor č.2	65

Seznam obrázků

Obrázek 1: Poloha města Čáslav. (Mapy.cz;2022)	8
Obrázek 2: Mikroregion Čáslavsko. (Čáslavsko.cz; 2022)	9
Obrázek 3: Městská památková zóna v Čáslavi. (Národní památkový ústav; 2015).....	25
Obrázek 4: Kostel sv.Petra a Pavla. (vlastní archiv autorky; 2022)	27
Obrázek 5: Radnice v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022).....	29
Obrázek 6: Evangelický kostel v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022)	32
Obrázek 7: Dusíkovo divadlo v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022)	33

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav. Město Čáslav patřilo v minulosti mezi města královská a díky tomu dodnes nabízí mnoho historických památek a typický rys středověkého města. Město tvořilo po dobu středověku důležitý bod na trase zemské stezky do Vídně a také jako místo konání zemského sněmu či (údajně) poslední místo odpočinku husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova. Město také leží v blízkosti Kutné Hory, jež oplývá na každém rohu významnými památkami. Pro město tedy významná a výhodná situace, ovšem cestovní ruch v dnešní době kvete nespočetně více v Kutné Hoře než v Čáslavi. Blízkost takového klenotu, jakým Kutná Hora je, byl jeden z motivů pro zvolení tohoto tématu a zjistit, v jakých předpokladech je město Čáslav *pozadu*, jakožto hlavní cíl i v rámci výzkumných otázek. Další výzkumné otázky byly směřovány na informovanost, formy cestovního ruchu ve městě Čáslav či otázka historického charakteru, která má spojitost se současností – vztah Jan Žižka z Trocnova a Čáslav. Někteří si město spojí s Janem Žižkou z Trocnova, jiní jezdí kvůli památkám či okolním zajímavostem. Do města přijíždí turisté, ale jedná se o nízká čísla.

Město Čáslav a Kutnou Horu nelze považovat za konkurenty, ale téma bylo vybráno autorkou z důvodu zájmu o historii rodného města Čáslav a také z důvodu, že pracuje v informačním centru v již zmíněné Kutné Hoře. Město Čáslav není v počtu historických památek tak bohaté, ale prostor pro rozvoj cestovního ruchu zde autorka vidí značný.

Práce byla rozdělena do dvou částí. V první teoretické části byly vysvětleny pojmy podstatné k pochopení dané problematiky a které souvisí s tématem předpokladů cestovního ruchu. Zdrojem informací byl výkladový slovník a odborná literatura.

V druhé, výzkumné části se práce zabývala popisem města Čáslavi – vymezení oblasti, popisu památek a možnosti trávení volného času, SWOT analýzou a řízenými rozhovory, které byly okomentovány. Všechny tyto části pomohly k nalezení odpovědí na výzkumné otázky a stanovení cíle práce. Dále byly uvedeny všechny zdroje – tištěné a elektronické.

2 Cíl práce

Hlavním cílem práce bylo zjistit a popsat předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav pomocí zvolené metodiky. Analýza byla zaměřena na lokalizační, realizační a selektivní předpoklady.

Dílčím cílem bylo zaměřit se ve výzkumu na vybrané aspekty cestovního ruchu z několika pohledů – forem cestovního ruchu, návštěvnosti, informovanosti návštěvníků. Dvě z pěti výzkumných otázek byly zaměřeny více na historii a její propojenosti do současnosti. Zde se jednalo o porovnání města Čáslav s blízkou Kutnou Horou, proč je zde takový rozdíl v návštěvnosti a problematiku spojení města Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova.

2.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky byly zformulovány tak, aby na ně byly v práci nalezeny odpovědi a pomohly vyřešit cíl práce.

1. Jaké jsou předpoklady cestovního ruchu města Čáslav?
2. Jaké formy cestovního ruchu jsou zde realizovány?
3. Jaké informace a jakým způsobem město Čáslav nabízí informace pro své potenciální i reálné návštěvníky?
4. Čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké a významné Kutné Hoře?
5. Spojují si návštěvníci město Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova?

Výzkumná otázka č.1: *Tato otázka byla vybrána a zformulována tak, aby korespondovala primárně s cílem práce. Autorka chtěla zjistit, které předpoklady zde převládají, a jednalo se o domněnku, že například předpoklady realizační nejsou ve zkoumaném místě na dostačující úrovni.*

Výzkumná otázka č. 2: *Druhá výzkumná otázka byla zaměřena na zjištění konkrétních forem cestovního ruchu. Autorka se domnívala, že do zkoumaného místa nejezdí návštěvníci jen kvůli návštěvě historických památek ale i kvůli sportovnímu využití, které je v Čáslavi velké. Nachází se zde velké zázemí pro sport – fotbalová hřiště, tenisová hřiště, lesopark Vodranty či Zimní stadion a Městské lázně.*

Výzkumná otázka č. 3: *Informovanost nejen návštěvníků, ale i potenciálních návštěvníků hraje velkou roli při rozhodování o návštěvě místa. Autorka zde chtěla zjistit, jak poskytuje informace Infocentrum a Městské muzeum jakožto instituce, které se podílí na rozvoji cestovního ruchu.*

Výzkumná otázka č. 4: *Kutná Hora, 10 kilometrů vzdálený historický skvost nabízí větší počet historických památek, ačkoliv vývoj dvou porovnávaných měst probíhal současně. Tato otázka byla zaměřena na porovnání z hlediska historického, jaký měl tento vývoj vliv na současnou situaci a také konkrétní současnou situaci města Čáslav.*

Výzkumná otázka č. 5: *Poslední výzkumná otázka byla zvolena autorkou z důvodu, že město Čáslav si někteří turisté spojují právě s Janem Žižkou z Trocnova, husitským vojevůdcem, jehož ostatky měly být údajně nalezeny v čáslavském kostele sv. Petra a Pavla. Město Čáslav si na tomto vybudovalo v době první republiky svou image. Autorka se tedy snažila zjistit, zda je tato konexe (Čáslav a Žižka) stále aktuální.*

3 Metodika

Bakalářská práce byla rozdělena na část teoretickou a výzkumnou a byla založena na sekundárním kvalitativním výzkumu a řízených rozhovorech. Hledání vhodných literárních zdrojů bylo provedeno ke zmapování teoretických východisek problematiky.

Byly stanoveny výzkumné otázky, které pomohly k naplnění cíle práce, jimž bylo zjištění předpokladů cestovního ruchu ve zkoumané lokalitě. Otázky byly dále slovně okomentovány a vysvětleny a následně byla provedena diskuse k jednotlivým otázkám.

Literární zdroje zde byly dále doplněny o zdroje internetové, neboť ty obsahovaly nutná aktuálnější data. Nejstarší literární zdroj byl z roku 1929 (Birnbaurová – Soupis památek historických a uměleckých v Čechách. Politický okres čáslavský).

Tyto zdroje obsahovaly informace o historii města, jeho vymezení, popisu památek a další články, které práci obohatily o nové informace.

V teoretické části byly vysvětleny podrobně předpoklady cestovního ruchu a jejich dělení. Dále zde byly uvedeny pojmy, které se pojí a vztahují k charakteru destinace.

Ve výzkumné části byla popsána nejdříve historie města pro lepší pochopení celého vývoje města a sním spojenou stavbou významných památek. Tyto významné památky zde byly dále konkrétně popsány. Tento konkrétní historický popis zde byl obsažen v rámci předpokladů cestovního ruchu – předpokladů lokalizačních. O některých památkách mluví v rámci rozhovorů oba tázaní respondenti a tento výpis zde byl uveden pro větší přehlednost a doplnění informací. Byly zde také popsány konkrétní možnosti trávení volného času, které byly podstatné pro selektivní předpoklady a jejich určení. Dále také možnosti sportovního vyžití, kdy jsou místa charakterizovaná a byl zde také zmíněn krátký historický důvod. Tyto informace doplnily selektivní předpoklady.

K výzkumu byla použita metoda dotazování pomocí **strukturovaného rozhovoru**. Na strukturovaný rozhovor, sestaven z otevřených otázek, odpovídali dotazovaní podle svého přesvědčení. Mezi výhody této metody patří snadné vyhodnocení a možnost dodatečného tázání se na otázky, které nebyly dříve připravené. Za nevýhodu lze považovat možnost nepřírozené komunikace v průběhu rozhovoru.

Dále zde byly shrnuty a okomentovány výsledky dvou řízených rozhovorů, jež probíhaly v únoru a v březnu 2022. Tyto rozhovory byly vedeny za účelem získání odpovědí na hlavní cíl práce a na konkrétní zkoumané aspekty v rámci výzkumných otázek. První rozhovor byl obsáhlejší, neboť obsáhl širší rozsah informací. Druhý byl veden primárně se zaměřením na historii.

Přepis těchto rozhovorů je uveden v kapitole Přílohy (10.1 a 10.2).

První rozhovor (viz. příloha č.1) byl veden za účelem získání obecných informací o městě, jeho návštěvnosti, památek a akcích. Tyto informace byly použity k zodpovězení výzkumných otázek. Rozhovor byl veden s ředitelkou Infocentra města Čáslav – paní Lucií Zahradníkovou na Městském úřadě v Čáslavi (25. února 2022).

Pokládané otázky:

1. *Jaké jsou primární turistické cíle ve městě Čáslav? Co je hlavním lákadlem pro turisty v Čáslavi?*
2. *Jaký potenciál zde převažuje? /druh CR – forma CR*
3. *Jsou zde možnosti přírodního potenciálu?*
4. *Jaké informace a jakým způsobem město Čáslav nabízí informace pro své potenciální i reálné návštěvníky?*
5. *Čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké a významné Kutné Hoře? – porovnání z historického hlediska a nyní?*
6. *Spojují si návštěvníci město Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova? Jak, rozvést*
7. *Kolik turistů ročně zavítá do města?*
8. *Jaké jsou ve městě možnosti ubytování (kde nejvíce)?*
9. *Jaké jsou ve městě možnosti stravování?*
10. *Jaké jsou možnosti dopravy do města a v rámci města? (vlak, auto, autobus)*
11. *Z hlediska sportovního využití, jak hodnotíte současný stav?*

12. *Plánujete nějaké akce do budoucna, které by prodloužily délku pobytu návštěvníka?*
13. *Je Čáslav zapojena do nějakých organizací či projektů na podporu CR ve městě a jeho okolí?*

Druhý rozhovor (viz. Příloha č.2) byl veden 4. března 2022 s PhDr. Drahomírou Novákovou z Muzea Čáslav, která působí také jako jednatelka muzejního spolku Včela Čáslavská. Paní Nováková odpovídala na otázky připravené primárně k zodpovězení výzkumných otázek, které se zabývají minulostí a také jejich propojenost do současnosti a na další otázky spojené s předpoklady cestovního ruchu v Čáslavi. Jednalo se primárně o nacházení souvislostí s Kutnou Horou a k problematice vztahu Čáslav – Jan Žižka. Rozhovory byly zaměřeny na realizační a lokalizační faktory a na zkoumané historické aspekty.

Selektivní předpoklady byly ověřeny formou obsahové analýzy zdrojů na webových stránkách.

Pokládání otázky:

1. *Čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké Kutné Hoře? (Porovnání z historického hlediska)*
2. *Spojují si návštěvníci město Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova?*
3. *Jak se čáslavské muzeum podílí na propagaci města? (historie, tradice, Žižka)*
4. *Pořádá muzeum společně i s knihovnou akce, které lákají návštěvníky z jiných měst?*

SWOT analýza

Další použitou metodou výzkumné části byla SWOT analýza, která napomohla k lepšímu porozumění současného stavu předpokladů cestovního ruchu ve městě Čáslav a byla také slovně okomentována v popsáních souvislostech.

V rámci kapitoly **Předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav** byly podrobně popsány předpoklady lokalizační, realizační a selektivní, na základě všech získaných informací. Dále byly tyto výsledky znovu shrnuty a podrobně zodpovězeny výzkumné otázky, kdy byla dále uvedena diskuse všech otázek. Struktura výsledků byla určena ve vztahu k výzkumným otázkám.

V **závěru** proběhlo již komplexní shrnutí aktuální situace a doporučení pro další výzkum. V přílohách byly uvedeny přepisy obou rozhovorů.

3.1 Vymezení oblasti

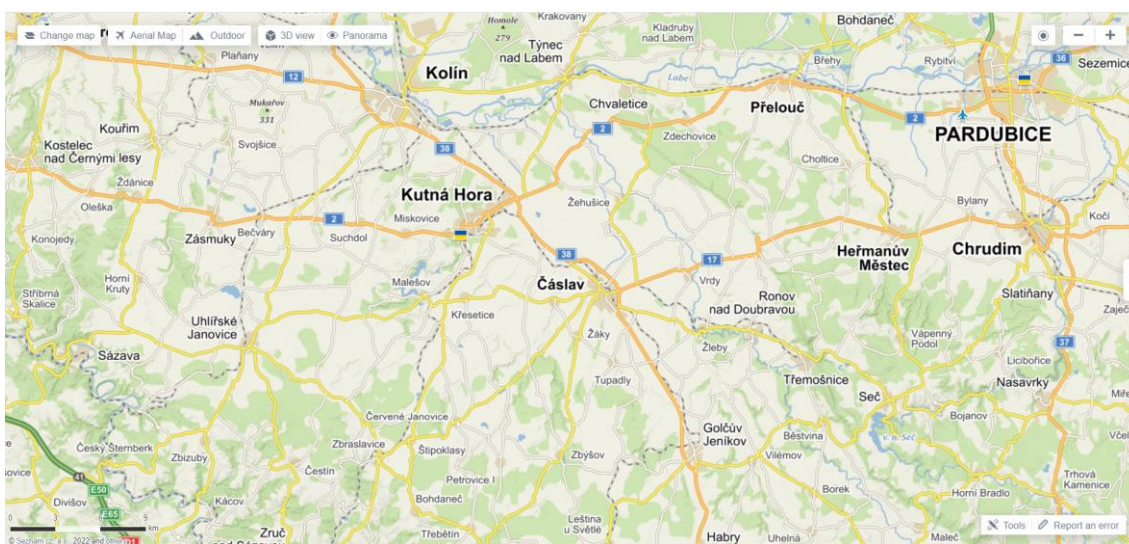
Vymezení oblasti zde napomáhá k upřesnění lokalizace, která je podstatná pro předpoklady cestovního ruchu. Nejdříve byla popsána poloha města v rámci obecného umístění, dále z pohledu podnebí a počasí, či jaké vodstvo lze ve městě najít. Byl zde také uveden počet obyvatel a v jakých organizacích město Čáslav figuruje.

Město Čáslav leží ve středočeském kraji mezi městy Kutná Hora a Golčův Jeníkov, ve Středočeském kraji. Nachází se na rozhraní Českomoravské vrchoviny a Polabské nížiny, jak uvádí Škrdla (1935). Díky své poloze se město nachází v jedné z nejúrodnějších částí České republiky. Birnbaumová (1929) popisuje, že město se nachází v úrodné oblasti, kde je rovina a oblast je chráněna Železnými horami na severovýchodě. Historická sídla (2021, online) zmiňují, že město leží v nadmořské výšce 263 metrů.

Malina (1976) informuje, že město se nachází v mírném pásu, s teplými léty a mírnými zimami. Dále doplňuje, že přes město Čáslav protékají dvě řeky, které utvářejí charakter města. Informuje, že se jedná o řeku Brslenku, která vzniká soutokem dvou potoků poblíž Čáslavi – Hlubokého a Čáslavky, které protékají přes město až do Podměstského rybníka. Uvádí ještě řeku Klejnárku, která teče v blízkosti města a vlévá se později do Labe. Město tedy nedominuje velkou řekou, nýbrž vícero rybníky ať už přímo ve městě či po okolí. Malina (1976) zmiňuje například rybník Podměstský, Nový tovární či Homolku. Rybník Podměstský vytváří obraz města.

Dále uvádí, že dnešní Čáslav je městem střední velikosti a v roce 2008 byla překročena hranice deseti tisíc obyvatel. V roce 2021 má město lehce pod hranicí deseti tisíc obyvatel (Místopisy.cz ,2021).

Čáslav je nyní součástí spolku Mikroregion Čáslavsko, kde se angažují přilehlé obce i v rámci cestovního ruchu. Mikroregion Čáslavsko (2021) má vícero aspektů působení – propaguje cestovní ruch ale i pomáhá obcím přilehlým například v rámci dotací. Dále je město součástí organizace Kutnohorsko Kolínsko z.s.. Podle Kutnohorsko a Kolínsko (online, 2021) se jedná o organizaci, která si klade za cíl koordinovat aktivity cestovního ruchu a marketingovou propagaci na vymezeném území, které leží na východě Středočeského kraje, vymezenou mezi řekou Labe a Sázavou. Jejich cílem je přilákat do oblasti více návštěvníků a využít tak potenciálu této oblasti.

Obrázek 1: Poloha města Čáslav. (Mapy.cz;2022)

Obrázek 2: Mikroregion Čáslavsko. (Čáslavsko.cz; 2022)

4 Teoretická část

V této práci jsou použity pojmy, jejichž správné vysvětlení je důležité východisko pro zkoumání celé problematiky. Zdroje informací jsou primárně odborná literatura a výkladový slovník.

4.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se stal již neodmyslitelnou součástí dnešní doby. Podle Zelenky a Páskové (2012) se jedná o společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, pracovní či za jiným účelem. Dále pojem definuje jako souhrn aktivit osob, které pracují v zařízeních cestovního ruchu, nabízejí a zajišťují služby, aktivity spojené s dalším rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch. Holeček, Mariot a Střída (2013) doplňují, že cestovní ruch zabírá široké spektrum lidských činností, spojených především s užíváním volného času.

4.1.1 Domácí cestovní ruch

Téměř všechny cestovní ruch, který ve městě Čáslav probíhá je domácí a městský cestovní ruch. Ten popisuje Zelenka a Pásková (2012, str. 115-116) jako „...*cestování a pobyty občanů mimo místo jejich obvyklého pobytu za účelem využití volného času, rekreace, poznávání nebo jakoukoliv jinou formou nevýdělečným účelem, trvající ne déle než jeden rok a realizované kompletně ve vlastním státě...*“.

4.1.2 Městský cestovní ruch

Zelenka a Pásková (2012) chápe městský cestovní ruch jako druh cestovního ruchu, jehož účastníci jsou motivováni návštěvou měst a jejich atraktivit a služeb (historické a kulturní atraktivita, nakupování, aj.). Dále zmiňuje podporování městského cestovního ruchu různými organizacemi, kdy například v České republice se jedná o *Českou inspiraci*. Dochází také v rámci nového trendu k vytváření nových atrakcí, kdy se jedná o cílené pořádání velkých akcí – koncerty, městské maratony či další sportovní akce.

4.1.3 Historický cestovní ruch

Kulturní předpoklady, konkrétněji architektonické památky převládají ve zkoumané lokalitě nad předpoklady přírodními. Tyto předpoklady řadíme pod předpoklady lokalizační a díky tomu tedy v lokalitě převládá historický cestovní ruch.

Zelenka a Pásková (2012) jej definují jako..., *formu cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni různými aspekty minulosti – historickými artefakty, nálezy, historickými událostmi a atrakcemi*“. Dále doplňují, že významnou součástí jsou i historické aspekty umění kultury a současně je významnou součástí městského cestovního ruchu. Vysvětluje fakt, že vzhledem k vysoké koncentraci historických památek, je pro ČR historický cestovní ruch směřující zejména do historických center měst a na hrady a zámky jedním z klíčových segmentů cestovního ruchu.

4.1.4 Historická jádra měst

Město Čáslav a jeho historické staré město bylo v roce 1992 prohlášeno za městskou památkovou zónu. Vystoupil, Šauer a Trousil (2015) uvádí, že na území České republiky se nachází na 253 městských památkových zón (MPZ), kdy se jich nejvíce nachází na území Středočeského kraje., *Historická jádra měst tvoří ve městech komplexy dobově kumulovaných staveb různého slohu, které dodávají jedinečnost a specifčnost jejich fyziognomii. Pro historická jádra měst je typické, že vynikají nejen jednotlivými objekty, ale i celými komplexy, celkovým členěním a dispozicí městského prostoru, jeho rozložením v terénu, charakteristickými siluetami a neopakovatelností.* (Vystoupil, Šauer a Trousil, 2015, str. 27-28)

Tato historická jádra měst lze považovat za historická centra, jakožto kompaktní celek, který poskytuje svým obyvatelům vše potřebné.

Zelenka a Pásková (2012) zmiňují, že v případě historických center se jedná o kompaktní území lidských sídel, do konce 19.století zpravidla obehnané hradbami, v němž se koncentrují historicky a kulturně významné budovy (radnice, katedrály nebo kostely, významné měšťanské domy). Navazuje, že centrem bývá historické náměstí, s významnými úřady, tržnicemi, a i *atraktivitami cestovního ruchu*. Historická jádra měst jsou typickou kulturní atraktivitou cestovního ruchu. *„Zvláště přitažlivé jsou památky tvořící celé soubory, představují je zejména jádra historických měst, která ztratila svou původní funkci a často dnes byla přeměněna pro potřeby cestovního ruchu.“* (Holeček, Mariot a Střída, 2013, str.21)

4.1.5 Atraktivita cestovního ruchu

Aby mohlo dojít k rozdělení a definování předpokladů cestovního ruchu v určité destinaci, závisí předpoklady (nejen) na atraktivitách cestovního ruchu.

Atraktivitu cestovního ruchu definují Zelenka a Pásková (2012) jako zajímavou součást přírody, sportovní, kulturní nebo společenský objekt, kulturní či jiná událost, přitahující účastníky cestovního ruchu.

Velice důležité pro přilákání návštěvníků nebo turistů je existence atraktivity nebo atrakce cestovního ruchu. Zelenka a Pásková (2012) dále doplňují, že atraktivity lze také dělit na přírodní atraktivity a kulturní, dále na hmotné (přírodní úkazu či historické objekty) a nehmotné (genius loci, společenské události aj.) či na atraktivity mezinárodního, národního a místního významu.

4.2 Předpoklady cestovního ruchu

Holeček, Mariot a Střída (2013) popisují předpoklady cestovního ruchu jakožto předpoklady, které ovlivňují existenci a rozvoj cestovního ruchu, jejich obecné zákonitosti i uplatnění v konkrétních oblastech a střediscích.

Nejstručněji je definují Zelenka a Pásková (2012, str. 454) jako „...*souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohaúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu.*“. Hrala (1995) apeluje, že toto dělení je důležité pro následný rozvoj a také rozmístění jednotlivých atrakcí v rámci cestovního ruchu. Podle něho skupina lokalizačních předpokladů hraje až druhotnou roli při rozvoji cestovního ruchu, protože o jejich využití rozhodují až realizační a selektivní předpoklady.

Na dělení předpokladů cestovního ruchu na selektivní, lokalizační a realizační se autoři shodují.

4.2.1 Lokalizační předpoklady

Pro lokalizační předpoklady je rozhodující geografická poloha konkrétní oblasti a jaký zde probíhal historický vývoj.

Podle Holečka, Mariota a Střídy (2013) umožňují umístění (= lokalizaci) aktivit cestovního ruchu do určité oblasti či lokality a doplňují, že příznivé hodnoty lokalizačních předpokladů určují místo, kde se cestovní ruch může rozvíjet. Hrala (1995) navazuje, že tyto faktory jsou klíčové při rozhodování o funkčním využití konkrétní oblasti a doplňují, že poskytují však jen určité možnosti – předpoklady a o jejich využití rozhodují selektivní a realizační předpoklady.

Obecně se dělí na předpoklady přírodní a kulturní. Zelenka a Pásková (2012) dělení dále rozvíjí na přírodní předpoklady a antropogenní předpoklady (kulturně historické) – lidmi vytvořené atraktivita cestovního ruchu.

„Přírodní podmínky, resp. přírodní potenciál, jsou základními lokalizačními faktory většiny aktivit cestovního ruchu a rekreace, zejména jeho pobytových forem. Zároveň také určují základní funkčně prostorové dimenze či diferenciaci v rekreačním využití území“ (Vystoupil, Šauer a Trousil, 2015, str. 22)

Vystoupil, Šauer a Trousil (2015) dále zmiňují významnost chráněných krajinných území, národních parků. Tyto **přírodní předpoklady** zahrnují velkou škálu faktorů, které ovlivňují přitažlivost území. Holeček, Mariot a Střída (2013) uvádí například povrch území, který výrazně ovlivňuje přitažlivost pro využití v cestovním ruchu, kdy nejlepší předpoklady mají zpravidla území s větší členitostí. Dále uvádí podnebí, které ovlivňuje celkový charakter počasí či rostlinstvo, kdy rozmanitá vegetace doplňuje tvárnost krajiny, přitahuje turisty zvláštní atmosférou anebo živočišstvo, zejména přítomnost velkých savců a ryb.

Z hlediska **antropogenních (kulturních) předpokladů** hodnotí Vystoupil, Šauer a Trousil (2015) jako stěžejní prvkem (předpokladem) rozmístění atraktivit cestovního ruchu. Doplnuje, že na rozdíl od přírodních předpokladů, je jejich rozmístění převážně bodové a říká, že mají na straně nabídky spíše druhotný význam a plní spíše doplňkovou činnost atraktivitám přírodního charakteru. Zmiňuje, že hlavní motiv je především seznámení se s konkrétní památkou, architekturou a kulturou konkrétního území.

Hrala (1995) naopak upozorňuje, že kulturně historické památky mají mezi společenskými podmínkami a atraktivitami největší význam a jejich využití v cestovním ruchu je dáno jejich zvláštností, uměleckou a historickou hodnotou. Silně upozorňuje, že rozhodující význam mají jen ty nejcennější, případně nejproslulejší, ostatní fungují většinou v postavení doplňujících atraktivit.

Dále autor zmiňuje sportovní akce, kdy pravidelné i jednorázové sportovní podniky mezinárodního významu soustřeďují do míst jejich konání velký počet zájemců.

4.2.2 Realizační faktory

Realizační předpoklady umožňují uskutečnit (realizovat) nároky účastníků cestovního ruchu v oblastech s příznivými lokalizačními podmínkami. Umožňují dopravit se do těchto míst a využívat je k pobytu, k rekreaci a dalším aktivitám. (Holeček, Mariot a Střída, 2013).

Zelenka a Pásková (2012) doplňují, že jsou nezbytné k rozvinutí primárních zdrojů cestovního ruchu. Autoři dělí realizační předpoklady na předpoklady dopravní a materiálně-technické.

Dopravní předpoklady patří mezi základní podmínky k realizaci cestovního ruchu. Holeček, Mariot a Střída (2013) apelují, že na atraktivitě území nerozhoduje jen možnost dopravního spojení, ale zejména hustota a kvalita dopravní sítě – čím je síť silnic, železnic, leteckých spojů hustší a její kvalita lepší, tím má oblast lepší předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Hrala (1995) silně upozorňuje na důležitost dopravy, jako základní podmínku realizace, kdy zajišťuje styk mezi výchozím místem účastníka a návštěvou destinace. Ubytovací a stravovací zařízení patří do materiálně – technických předpokladů a podle něj tvoří podstatnou část materiální základny zabezpečující realizaci cestovního ruchu. Doplňuje, že jejich rozsah i úroveň limitují využití přírodních možností a kulturně historických či jiných atraktivit konkrétních středisek či oblastí.

Ubytovací zařízení poskytují návštěvníkům možnost být v destinaci déle než jeden den.

Holeček, Mariot a Střída (2013) sem ještě řadí i informační systémy, které poskytují dostatek kvalitních informací potenciálním i skutečným návštěvníkům.

4.2.3 Selektivní faktory

Selektivní (stimulační) faktory definuje Hrala (1995) jako činitele, které stimulují vznik cestovního ruchu ve funkci poptávky.

Holeček, Mariot a Střída (2013, str. 21) je definují jako „...*předpoklady vyjadřující způsobilost společnosti dané oblasti či země podílet se aktivně i pasivně, tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu i stávat se jimi.*“ Dále doplňují, že umožňují vybrat ty obyvatele nebo ty oblasti, které nebo kteří mají nejlepší předpoklady pro účast na cestovním ruchu. Hrala (1995) navazuje tím, že jedině prostřednictvím selektivních faktorů se mohou využít předpoklady pro cestovní ruch v konkrétní oblasti. Autoři je člení na objektivní a selektivní.

Objektivní předpoklady zahrnují podle Holečka, Mariota a Střídy (2013) celý soubor faktorů, ovlivňujících cestovní ruch v území a řadí sem zejména politickou a bezpečnostní stabilitu oblasti, ekonomickou a životní úroveň obyvatel či stav životního prostředí. Hrala (1995) apeluje, že pokud je stát ve stabilní politické situaci, může být cestovní ruch intenzivněji realizován a může být dále zapojen i do cestovního ruchu mezinárodního. Holeček, Mariot a Střída (2013) navíc navazují, že oblasti chápané jako ohniska neklidu jsou pro cestovní ruch zcela nevhodné a turisty nežádané.

Selektivní faktory dělíme dále na faktory **subjektivní**. Holeček, Mariot a Střída (2013) o nich tvrdí, že ovlivňují rozhodování lidí o účasti na cestovním ruchu, kdy jejich účast závisí na příslušnosti k sociální a profesní skupině, na rodinných poměrech, ale také na mnoha psychologických faktorech.

Hrala (1995) důrazně informuje o psychologických a dalších pohnutkách, ovlivněných kulturní úrovní obyvatel, reklamou, propagací, které mají vliv na módnost některých středisek a oblastí. Tyto faktory mohou zvýšit příliv návštěvníků a zvětšit další zájem o středisko.

5 Výzkumná část

O městě Čáslav, jeho lokaci a přírodních poměrech nejpodrobněji píše Malina (1976), dále historii velice do detailů popisuje Sedláček (2012) a Škrdle (1935) s Birnbaumovou (1929). Stručněji informuje například web města Čáslav. Informace jsou doplněny z dalších knižních a internetových zdrojů.

5.1 *Výchozí informace k definici předpokladů cestovního ruchu ve městě Čáslav*

5.1.1 **Lokalizační předpoklady na základě obsahové analýzy zdrojů**

5.1.1.1 **Historie města**

Počátky osidlování jsou vždy spojeny s výhodnými a strategickými oblastmi. Birnbaumová (1929) uvádí, že na území, kde se dnes nachází město Čáslav, je osídleno již od dob prehistorických – od doby kamenné, a to hlavně díky úrodnosti území. Dále upozorňuje, že nálezy osídlení byly nacházeny ve středisku dění – na sídlišti Hrádku, který díky své výhodné poloze, bráněném ze tří stran vysokým srázem a také bažinami byl osídlen nepřetržitě.

Sedláček (2012) zde vysvětluje, že Hrádek byl a je na velice výhodném místě – je přírodně opevněn svahy a obklopen Podměstským rybníkem. Autor dále říká, že na místě stávala osada, ve které sídlili úředníci, o čemž též svědčí nalezení několika knížecích mincí. Dále nicméně upozorňuje, že zde v těchto místech nebyl velký hradní dvůr nebo knížecí dvorec, jak by se mohlo zdát, nýbrž prostor byl menší a před Hrádkem stávalo obydlí šlechty a řemeslníků. Dodnes se zde nachází střepy, kamenné a kostěné nástroje. Všichni autoři apelují tedy na důležitost Hrádku, jakožto středobod celého vývoje města.

V okolí Hrádku bylo místo také trvale osídleno a v 10. století zde byl založen hrad pánem z rodu Slavníkovců Čáslavem, jenž po něm obdržel své jméno. Hrádek je tradičně spojován se Slavníkovci a dále v 11. století se stal přemyslovským správním hradištěm (Spáčil a kol., 1940).

Rok 1052 je rokem, kdy lze poprvé najít město Čáslav v listinách, jak uvádí Sedláček (2012), ovšem podle pramenů lze tvrdit, že město samotné zde stálo již na konci desátého století. Autor dále upozorňuje, že se jednalo o velký městský okrsek – takzvaný šos a sahal až za nynější Koudelov a hraničil přirozeně se Žlebským zámkem.

V dalších letech je o městě poprvé zmiňováno jako o městě královském a podle Maliny (1976) kolem roku 1260 začalo město existovat jako právní subjekt, kdy král Přemysl Otakar II. založil město naproti již zmiňovanému Hrádku, který byl již zpustlý.

Škrdle (1935) tedy vysvětluje, že město nevzniklo z osady Hrádek, nýbrž umělým založením nad dnešním Podměstským rybníkem a bylo obeháno mohutnými valy a pevnými hradbami. O hradbách dále informuje Kapavíková (1978): *„Město bylo po založení vybaveno všemi atributy královských měst, v první řadě došlo k vystavění hradeb. V této době vznikaly hradby velice podobné těm čáslavským – hradby v Kolíně. Zakládání města se drželo určitých pravidel opevnování, kdy uprostřed města bylo vyměřeno velké náměstí spojeno třemi hlavními ulicemi s branami. Hradby byly tedy postaveny nad valy a příkopy.“*

Sedláček (2012) uvádí, že do města vedly tři brány – brána Brodská, poprvé jmenována roku 1383, dále brána Hradecká z roku 1412, brána Horská a brána u Fortny, která stávala u kostela sv. Petra a Pavla (dnes se brána jmenuje Žižkova jako symbolický vchod do města- pozn. autorky). Autor doplňuje, že před městem se nacházela předměstí, která byla pojmenována dle jednotlivých bran a uvádí hlavně předměstí Hradecké, kde stávaly domy měšťanů.

Městský úřad Čáslav (online, 2021) pro upřesnění dodává, že dodnes je velice patrný gotický vnitřní půdorys – velké centrální náměstí s radnicí a pravoúhlá uliční síť. O půdorysu města se domnívá Malina (1976), že napodobil významná středověká města – například Jihlavu, kdy lze pozorovat podobnost obou hlavních náměstí, či dále Písek, Pardubice, Českou Lípu nebo Český Brod. Jako nejpodobnější prvek je zde protínání ulic a podobnost náměstí. Z tohoto století je nejdůležitější stavba kostela sv. Petra a Pavla. (více popsán v samostatné kapitole, pozn. autorky)

Nejstarší dochovanou stavbou z dob založení města je kostel sv. Michala jako velice malý kostelík, který je dnes součástí kostela Sv Petra a Pavla, jehož stavba byla zahájena v roce 1280. Malina (1976) nato navazuje, že město jako takové bylo při budování ovlivněno existencí tohoto kostela, který stával na nejvyšším místě. Autor dále upozorňuje, že jihovýchodně od tohoto kostela bylo vytyčeno velké obdélníkové tržiště, které určilo osu náměstí a okolo byly vystavovány městské domy.

Sedláček (2012) ovšem upozorňuje, že o době panování Přemysla Otakara II. pochází první zmínka až z roku 1264. Uvádí, že v těchto letech stála v blízkosti Čáslavi Kutná Hora – v té době již silné horní město, kdy se v těchto letech na území nacházely domy, mlýny či lázně.

O významné pozici města informuje kniha Středočeský kraj. Města a obce (2009), kdy se nachází (nacházelo) při jedné z hlavních zemských stezek spojující Čechy a Moravu a dále Vídeň, jako silný aspekt napomáhající k rozvoji.

Podle Sedláčka (2012) bylo město Čáslav za vlády Karla IV. bráno již jako město královské a důležité, neboť vysvětluje, že město dostávalo od císaře značná privilegia. Kapavíková (1978) to vysvětluje tak, že Karel IV. zařadil Čáslav mezi ta města, která nesměla být zcizena od české koruny.

Autorka posléze apeluje, že za panování Karla IV. dosáhli občané značného blahobytu, který za vlády jeho syna Václava ještě více vzrostl, kdy tomu napomohly četné dary měšťanů, například k rozvoji kostelů ve městě. Škrdle (1935) uvádí, že pro město bylo klíčové přidělení základních práv a Čáslav tak měla mnoho privilegií, díky nimž mohlo vzkvétat a mohlo dojít ke stavbě význačných památek, které patří k významným pamětihodnostem dodnes.

Autor Škrdle (1935) zmiňuje že při počátcích husitského hnutí se postavila Čáslav nejdříve po bok krále Zikmunda, který ve městě několikrát pobýval. Na to ovšem uvádí, že rozmach husitství způsobil, že i Čáslav se dobrovolně podrobila Pražanům, přijala 4 artikuly jako nový politický program země a zastávala již tak trvale husitskou víru. Dále říká, že dne 3.června 1421 se uskutečnil v Čáslavském kostele slavný sněm, jehož se zúčastnil i Jan Žižka. Tento sněm byl podle Kapavíkové (1978) důležitý z hlediska projednávání základních potřeb českého státu a jeho vedení. Autorka dále dodává slavné odřeknutí Zikmunda českým králem a zvolení dvacetičlenné vladařské rady, v níž působil i Jan Žižka z Trocnova. Na následný nátlak ze strany Zikmunda Lucemburského na opravení městských hradeb zmiňuje Sedláček (2012) Jana Žižku, který se o to zasloužil. Škrdle (1935) navazuje, že když Žižka dne 11. října 1424 zemřel, byl pohřben v kostele sv. Ducha v Hradci Králové a později jeho ostatky byly převezeny do Čáslavi a že do roku 1623 se zde zachoval jeho náhrobek a u něho železný palcát a jiné věci.

V roce 1452, podle Škrdleho (1935) bylo město postiženo požárem, při kterém byl poškozen i kostel a na základě toho současný král Ladislav Pohrobek osvobodil město od všech daní na šest let. Birnbaumová (1929) říká, že v dalších letech se město z katastrofy oklepalo a blahobyt se projevil i ve výstavbě mohutné kostelní věže v roce 1491.

Ovšem v roce 1522 postihl kvetoucí město další požár, jak se shoduje Birnbaumová (1929) i Sedláček (2012), a skoro celé ho zničil, i s radnicí a předměstími.

Škrdle (1935) doplňuje, že dalších 20 let se město srovnávalo s touto katastrofou. Kapavíková (1978) upozorňuje na fakt, že tento požár vyvolal největší stavební činnost, kdy byl například kostel sv. Petra a Pavla přestaven v trojlodní a dodnes má díky této přestavbě kostel renesanční charakter.

Škrdle (1935) apeluje, že v roce 1567 mělo město Čáslav více domů než například Kolín či Kouřim. Stav rozvoje a prosperity ukončily až události pobělohorské a třicetiletá válka. Škrdle (1935) tvrdí, že město bylo na kraji záhuby a během třicetileté války bylo drancováno mnoha vojsky, hlavně Švédy a bylo ještě nuceno platit velké odvody peněz a už tak zadlužené město se stále topilo v dlužích. Spáčil a kol. (1940) dodávají, že po třicetileté válce zbyly z kvetoucího města jen trosky a více než třetina obyvatelstva se vystěhovala, což potvrzuje i Kapavíková (1978) a navazuje, že město trpělo hospodářsky i finančně, ubyl pozemkový majetek, domy a i obyvatelé. Navíc dodává, že město už tak zadlužené a zničené, muselo během další války – prusko-rakouské za Marie Terezie zaplatit další peníze a zadlužilo se tak ještě více a pomohla mu až zvláštní půjčka od císařské vlády. Na to apeluje Malina (1976), že v takovém stavu nešlo očekávat velký stavební rozvoj, a upozorňuje jen na drobné opravy na kostele sv. Petra a Pavla z roku 1674. Dále zmiňuje, že až ve století 18. se město dostává z nepříjemností, které byly způsobeny pobělohorskými událostmi. Z této doby se dochovaly významné památky Čáslavi – pozdně barokní radnice, mariánský morový sloup.

Spáčil a kol. (1940) uvádí, že od poloviny 19.století město začíná opět vzkvétat a probouzet se ve všech směrech. Zmiňuje revoluční rok 1848, jako úsvit nové doby, kdy se ve městě probudil velký vlastenecký ruch i hospodářský pokrok – ustanovení divadelního spolku v roce 1841 nebo pěveckého spolku Kovář z roku 1860, jenž pod jménem Hlahol trvá dodnes.

Přízvisko města *královské* bylo zrušeno symbolicky v roce 1847 zbouráním jedné z městských bran – brány Pražské. (Birnbaurová; 1929)

Roku 1869, jak uvádí Spáčil a kol. (1940) bylo otevřeno divadlo, které bylo pojmenováno po čáslavském rodáku Janu Ladislavu Dusíku, významnému klavíristovi, který hrál například na francouzském královském dvoře. Jako další důležitý bod v rozvoji města uvádí autor budování školství – město mělo v této době reálné gymnázium a pedagogickou školu, hospodářskou školu (dnes Zemědělské učiliště), školu obchodní a městskou hudební školu (dnes Základní umělecká škola spolu s Domem dětí a mládeže v Čáslavi). Malina (1976) zmiňuje, že od 18.století se ekonomický stav města nadále zlepšuje a roste počet obyvatel a s nimi i počet domů.

O změně charakteru města v 19. století nejlépe informuje Malina (1976): „*V 19.století se charakter města do jisté míry změnil, a to díky mnoha reformám, ve kterých se Čáslav stala sídlem okresního úřadu a byly zde umístěny i některé krajské úřady. Od druhé poloviny město zaznamenalo velký ekonomický rozvoj, hlavně díky výstavbě hospodářských a pojišťovacích podniků či spořitelny. Došlo k stavbě barokního morového sloupu a vytvoření pomníku Jana Žižky z Trocnova od J. Myslbeka, kdy je pozoruhodné, že Čáslav vybudovala pomník Žižkovi o tři roky dříve než město Tábor.*“

Malina (1976) silně upozorňuje, že na rozvoj města mělo význam i vybudování mnoha komunikací – jelikož Čáslav leží na hlavní silnici Praha – Jihlava, stala se tak důležitým uzlem i na železniční trati, postavené v roce 1869.

V dalších letech, jak uvádí Birnbaumová (1929), se město rozvíjelo i po stavební stránce, neboť bylo postaveno Městské muzeum, které je druhé nejstarší v Čechách. Malina (1976) doplňuje, že pro město je celé 19.století velice významné i po stránce kulturní, jelikož v Čáslavi byly pořádány četné kulturní a společenské slavnosti, divadelní festivaly. Z nejvýznamnějších spolků již zmíněný pěvecký spolek Hlahol, který byl založen v roce 1860, či vlastivědný spolek Včela čáslavská z roku 1864 a jednotu Sokol, založenou v roce 1870.

V 19.století se dle Maliny (1976) a Birnbaumové (1929) stala Čáslav rodištěm mnoha významných osobností – průkopník české archeologie Kliment Čermák, Ladislav Quis – spisovatel, Jiří Mahen – také spisovatel, pobýval zde malíř Antonín Chitussi.

1.světová válka podle Maliny (1976) město těžce poznamenala, neboť zde pobývalo mnoho uprchlíků a vyprovokovala ve městě značný protirakouský postoj. Kapavíková (1978) zmiňuje demonstraci z roku 1917, kdy zde demonstrovalo na 400 žen. Nato navazuje Malina (1976) na stanné právo, které bylo vyhlášeno ve městě po demonstraci místních proti válečným zbohatlíkům a když byla 14. října 1918 vyhlášena samostatná Československá republika, ve městě byl stanoven čtrnáctičlenný národní výbor, který řešil především tíživou situaci se zásobováním města. Škrdle (1935) informuje, že po skončení první světové války došlo ke vzniku nových předměstí – Balkán a Váchov.

Od 20. let se v Čáslavi začal stavět vodovod a po roce 1931 byl dostavěn jako nejvýznamnější meziválečná stavba ve městě. V těchto letech bylo opravováno divadlo, dostavěno městské gymnázium a městská nemocnice, došlo k rozšíření Lázní (Malina, 1976). V této době v Čáslavi hojně bujel život díky spolkům, kdy historický spolek Včela Čáslavská svou činností významně přispěl k záchraně velkého množství pravěkých a středověkých památek. Zpětně v kulturním životě Čáslavi upozorňuje Malina (1976) na Žižkovy oslavy z roku 1924, kdy přijel sám prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

Druhá světová válka poznamenala město značně, jak uvádí Malina (1976) a navazuje, že na jaře 1938 bylo rozpuštěno městské zastupitelstvo a na to byl do města jmenován německý vládní komisař. Informuje o rozvětveném protifašistickém odboji, který ve městě probíhal, avšak ten byl v roce 1942 rozbit. Následná heydrichiáda si vyžádala množství obětí z řad občanů a z města bylo rovněž odvečeno na 103 židovských občanů. O následných válečných letech píše Malina (1976) ... „ *V roce 1944 byly uzavřeny všechny školy v Čáslavi a v budovách se usadila nacistická armáda. V některých čáslavských bytech probíhala ilegální protifašistická aktivita, kdy místní pomáhali partyzánské brigádě Mistra Jana Husa, která působila v blízkých Železných horách. Konec války byl ve znamení proudění německých uprchlíků. Dne 9. května 1945 přijely do Čáslavi první tanky Rudé armády, které dále pokračovaly do Prahy. Město Čáslav bylo oslavně osvobozeno 11. května Sovětskou armádou.* “

Kapavíková (1978) navazuje, že tento průchod německých vojsk v květnových dnech si vyžádal i několik obětí na životech a došlo k incidentu s ustupujícími jednotkami Němců, hlavně u budovy pošty.

Následný rok 1946 Malina (1976) popisuje dění v Čáslavi vítězstvím KSČ v květnových volbách a získání hluboké popularity programu. Doplnuje, že v roce 1948 se ve městě změnil od základu veřejný život a vše bylo organizováno v rámci programu obrozené Národní fronty. Navazuje, že dále v 60. letech minulého století vznikaly ve městě nové závody jako ČSAO a ČSAD, dále vznik Městské knihovny, Městského kulturního střediska či Městské galerie.

Městský úřad Čáslav (2020, online) navazuje rokem 1960, kdy přestala být Čáslav městem okresním, zůstala však přirozeným spádovým centrem. Doplnuje, že v roce 2003 se město stalo tzv. Pověřenou obcí III. stupně, což znamená, že se určité pravomoci bývalého Okresního úřadu v Kutné Hoře opět přenesly do tohoto města.

Město Čáslav je spojeno s kultem Žižky, Jana Ladislava Dusíka a v moderní době také s Milošem Formanem, na kterého jsou Čáslavští patřičně hrdí. Forman od převratu působí v USA, ale jeho synové na jeho jméno tvoří festival Dvorky, který je kulturním vyvrcholením léta v Čáslavi již třetím rokem (2021).

Z Čáslavi pochází a svoje sportovní začátky s ní spojuje mnoho vynikajících sportovců. Za všechny lze jmenovat ty zřejmě nejznámější, kterými jsou běžkyně Jarmila Kratochvílová a její neméně slavná svěřenkyň Ludmila Formanová – obě mistryně světa v běhu na 800 m. Zmíněná sportovní jména jsou dnes pro město významná z toho důvodu, že se zde a v okolí konají sportovní akce pod záštitou těchto atletek.

5.1.1.2 Vybrané historické pamětihodnosti

Město Čáslav má díky své bohaté historii mnoho památek historického charakteru, které souvisí s vývojem města od svého založení ve 12. století.

Jak již bylo zmíněno, dodnes je patrný vnitřní gotický půdorys, což dokazuje velké centrální náměstí, kterému dominuje radnice a pravoúhlá uliční síť.

Historické jádro města bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou a tudíž je o památky pečováno. K vyhlášení městské památkové zóny došlo 10. září 1992, kdy je v ochraně zahrnuto vnitřní město se zachovanými úseky středověkých hradeb (Národní památkový ústav, 2015).

Škrdle (1935) uvádí, že vnitřní město je soustředěno okolo Náměstí Jana Žižky, na kterém se nachází většina dominant města a je ohrazeno zbytkem hradebního pásma. Zmiňuje, že náměstí má tvar obdélníku a ze všech stran je obklopeno měšťanskými domy. Město Čáslav si i přes všechny ztráty, kterými si prošlo – požáry, válečné události, morové epidemie, zachovalo značné množství vzácných památek historických i kulturních. Na vzhledu Čáslavi a obecně jeho historii se podepsalo mnoho privilegií, které městu darovali králové. Malina (1976) hovoří o privilegiích Přemysla Otakara II., Karla IV. či Jana Lucemburského.

Obrázek 3: Městská památková zóna v Čáslavi. (Národní památkový ústav; 2015)

Kostel Petra a Pavla

Kostelní věž při Kostelu sv. Petra a Pavla je nejnavštěvovanější památkou, co se cestovního ruchu v Čáslavi týče. Škrdle (1935) tvrdí, že se jedná o nejnádhernější a nejmohutnější stavební památku v celé Čáslavi a dnešní podoba je výsledek dlouhého vývoje. Jak se shoduje Škrdle (1935) a Birnbaumová (1929), stával zde pouze kostelík zasvěcený svatému Michalovi, který byl vystavěn v polovině 12.století. Škrdle (1935) zmiňuje, že kostelík se zachoval do dnešní doby v nynější sakristii. Podle Birnbaumové (1929) byl prvním farním kostelem na území Čáslavi právě kostel sv. Michala. Malina (1976) navazuje, že v roce 1280 došlo k výstavbě kostela nového- sv. Petra a Pavla a zde nachází více než pozoruhodné, že kostel nebyl pojmenován a zasvěcen svému předchůdci. Autor dále apeluje, že nejsou známi autoři a architekti této stavby. To ovšem argumentuje Škrdle (1935) jménem jednoho architekta – Kamila Hilberta, který se podílel například na dostavbě dómu sv. Víta v Praze a doplňuje, že restauroval a upravoval kostel Čáslavi v letech 1908-1911.

Ve 14.století došlo podle Birnbaumové (1929) k výstavbě kostela trojlodního a jak již bylo zmíněno, město zasáhl požár, a právě díky tomu došlo k přestavbě kostela a opravě. Navazuje, že po požáru byl kostel přestaven v gotickém stylu. Dále Škrdle (1935) zmiňuje a upozorňuje, že nejlépe je možné pozorovat jednotlivé stavební fáze od Kostelního náměstí a ze dvora radnice a samozřejmě také uvnitř kostela. Interiér kostela dle Birnbaumové (1929) byl vyzdoben osmi oltáři a také byl celý kostel rozšířen o severní loď. Dále uvádí, že v kostele se nachází mnoho uměleckých památek, z nichž hlavní je oltář z roku 1794 či dále například mnoho obrazů od Karla Škréty (Ukřižování Krista, ...).

Věž kostela má půdorys čtverce, masivní zdivo a korunu z roku 1863. Dnešní výška je 88.5 metrů a do věže se vstupuje po vřetenovém schodišti. (Škrdle, 1935)

Z věže je krásný výhled na okolní obce a vesnice.

Kostel je pro město jako takové až silně symbolicky důležitý, neboť zde se našly několikery tělesné ostatky. Spáčil a kol. (1940) uvádí, že v podvěžní kapli v roce 1910 byly objeveny ostatky Jana Žižky z Trocnova, které byly převezeny z Hradce Králové z neznámého důvodu. V kostele se také nacházel náhrobek přímo Žižky.

Obrázek 4: Kostel sv. Petra a Pavla. (vlastní archiv autorky; 2022)

Radnice a Žižkova síň

Radniční budova je spolu s kostelem sv. Petra a Pavla dominantou města. Birnbaumová (1929) tvrdí, že budova radnice zde stála již záhy po založení města a z doby gotické je jasné, že stála na stejném místě, jako stojí dnes. Radnice měla původně podle Birnbaumové (1929) i podloubí a Škrdle (1935) následně uvádí, že stavba je dvoupatrová, má štíhlou věžičku, zakončenou českým lvem a je postavena ve stylu pozdně barokním, díky úpravám. Vnitřek budovy je prostý s obrazy čáslavských starostů a obrazem, který ukazuje Čáslavský sněm z roku 1421. (Birnbaumová, 1929)

Jak bylo zmíněné výše, při rekonstrukci kostela sv. Petra a Pavla byly v kostele objeveny a zkoumány ostatky Žižky. Informace, že Žižka měl až do roku 1623 zde v kostele vlastní náhrobek, vedla k přesvědčení, že se jedná opravdu o Žižkovy ostatky, i na základě práce antropologa dr. Jindřicha Matiegku, jak zmiňuje Malina (1976). Místní tedy toto přijali a byli na tento fakt patřičně hrdí a místní veřejnost se zavázala k tomu, aby vytvořila ostatkům slavného muže patřičné a důstojné uložení. Spáčil a kol. (1940) k tomu uvádí: „*a že úmysl to byl skutečně šlechetný- r. 1929 došlo k realizaci Žižkovy síně v prvním poschodí místní radnice*“. Nyní jsou zde ostatky uloženy nadále ale turisticky již tolik významné nejsou, jelikož málo turistů si spojí kult Žižky právě s městem Čáslav.

Dále na náměstí můžeme najít mnoho měšťanských domů- například rodný dům slavné rodiny z Čáslavi – rodiny Dusíků.

Žižkovo náměstí je rozlehlé plochy obdélníkového tvaru. Škrdle (1935) uvádí, že uprostřed se nachází kamenná kašna v barokním stylu se čtyřmi sochami ročního období, dále mariánský sloup, s oblaky a hlavičkami andílků. Zmiňuje východní část v malém parčíku jako místo, kde se nachází socha Jana Žižky z Trocnova, která byla vytvořena sochařem Josefem Václavem Myslbekem, z roku 1881.

Obrázek 5: Radnice v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022)

Hradební pásmo města

Město se může dodnes chlubit zachovalým hradebním pásmem nad Podměstským rybníkem spolu s Otakarovou baštou u Pěší zóny, která se zachovala jako jediná.

Škrdle (1935) informuje, že městské hradby uzavírají vnitřní město, které bylo původně celé obehnané mohutnými a silnými hradbami a dnes již zaniklými baštami. Otakarova bašta stávala při Brodské bráně (Středočeský kraj. Města a obce, 2009). Zmiňuje, že první informace o hradbách jsou již z roku 1278 a byly opatřeny třemi branami, u kterých stávaly právě již zmíněné bašty.

Dále Škrdle (1935) uvádí, že od Podměstského rybníka se vcházelo do města fortanou za kostelem, od které vedlo do centra schodiště – a později zde vznikla Žižkova brána (*pozn. autorky – dodnes se od Podměstského rybníka vchází do centra právě přes Žižkovu bránu – čistě symbolicky, žádná brána zde nestojí, je zde pozůstatek hradebního pásma*).

Jak již bylo zmíněno, hradby byly postaveny nad valy a Podměstským rybníkem. Na jehož minulost upozorňuje Malina (1976), který uvádí, že ten mohl být vybudován již koncem 13.století a domnívá se, že neplnil nejen funkci ochrannou a zásobovací na vodu a ryby, nýbrž i funkci opevňovací.

K rybníku dle autora nemáme další informace, nýbrž se domnívá, že z těchto míst mohl být brán kámen na stavbu opevnění a později údolí zatopeno řekou Čáslavkou, která kdysi tekla kolem Hrádku.

Sedláček (2012) doplňuje, že tedy hradby od brány Brodské až k rybníku stávaly a byly chráněny rybníkem, kdy se rybník nazývá Podměstským až v 16. století. Autor dále upozorňuje, že do století 16., se rybník jmenoval Podhradiš'ský od sousedního Hrádku. Hradební pásmo bylo několikrát opravováno ale ke konci 18. století byly hradby rozparcelovány, rozprodány jednotlivým měšťanům a postupně byly zrušeny brány vedoucí do města, a kromě Otakarovy bašty strženy. (Škrdle, 1935) Jsou zde ale malé bašty, které jsou schované u některých domů – například Dům Diakonie. Birnbaumová (1929) navazuje, že právě na západní straně pod Podměstským rybníkem je hradební pás zachován nejlépe. V současnosti (2022) můžeme hradební pásmo obdivovat na stejné úrovni jako před sto lety. Marie Kapavíková (1978) avizuje, že čáslavské hradební pásmo tvoří romantické kouzlo město moderního města.

Městské muzeum Čáslav

Škrdle (1935) uvádí, že Městské muzeum v Čáslavi bylo vystavěno v roce 1884, aby zde mohly být uloženy archeologické a historické sbírky, které již od roku 1864 sbírala *Včela čáslavská*.

Podle Kapavíkové (1978) je toto Městské muzeum v Čáslavi druhé nejstarší v Čechách.

Muzeum je atraktivní díky sbírkám historickým, obrazům, nálezům z Hrádku a také díky bohaté muzejní knihovně.

Církevní památky

Ve městě Čáslav se nachází mnoho církevních památek, z nichž nejznámější kostel sv. Petra a Pavla byl popsán v samostatné kapitole. Zde jsou popsány ostatní památky, které město nabízí.

Synagoga

Synagoga byla zbudovaná v roce 1899 v maurském stylu podle návrhu architekta Stiasného z Vídně (Škrdle, 1935). Hrady.cz (2020) dále doplňují, že v současnosti je budova ve vlastnictví Židovské obce pražské, která se snaží o rekonstrukci a zpřístupnění pro veřejnost. Nadační fond Dagmar Lieblové (online, 2021) tvrdí, že zde do roku 2024 bude probíhat v několika etapách rekonstrukce, kdy bude synagoga uzpůsobena pro potřeby fungování společensko-kulturního centra a hlavní náplní bude provoz synagogy jako veřejně přístupné památky. Dále web uvádí, že tato synagoga by měla sloužit jako připomínka židovské komunity na Kutnohorsku. Synagoga se v rámci různých akcí otevírá veřejnosti, ovšem jedná se o akce spíše sporadické.

Husův sbor

V blízkosti kostela Evangelického stojí kostel sboru českobratrského. Škrdle (1935) informuje, že budova je moderní a vystavěna byla roku 1926. Hrady.cz (2020) uvádí jméno Bohumila Kozáka jako architekta a také, že se jedná o budovu ve stylu klasicizující moderny. Dále uvádí, že ve střední části budovy je halový prostor s modlitebnou a budova se nachází na seznamu kulturních památek od roku 1987.

Evangelický kostel

V blízkosti náměstí se nachází kostel evangelický. Škrdle (1935) ho popisuje jako kostel neogotický z let 1864 až 1869. Birnbaumová (1929) tvrdí, že evangelický kostel stojí na místě, kde dříve stával rozlehlý klášter, který zanikl během husitských válek.

Obrázek 6: Evangelický kostel v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022)

Oba kostely jsou dnes v provozu a probíhají zde pravidelné modlitby. V kostele evangelickém v poslední době také svatby a vánoční koncerty. Kostel Evangelický se otevírá veřejnosti při událostech jako jsou Čáslavské slavnosti či výročí města.

Kostel sv Alžběty

Historie tohoto kostelíka sahá již do 14.století a ve 17.století byl kostelík přestaven do podoby barokní (Škrdle, 1935). Autor uvádí, že kostelík má půdorys obdélníkový, je zakončen apsidou a v kostele se nachází výjevy ze života sv Alžběty, ve štítu kostela je výklenek, v němž je umístěna socha sv. Alžběty. V současnosti (2021) je kostel po rekonstrukci ale není přístupný veřejnosti, pouze při zvláštních příležitostech (*kostel byl opravován od roku 2017, jelikož byl ve velice špatném stavu, pozn. autorky*). Podle Hradycy.cz (2020) se u kostela nachází renesanční čtvercová zvonice, která je zřejmě z druhé poloviny 16. století a je dodnes dochována ve své původní podobě. Stránka dále zmiňuje, že v roce minulém, tedy 2020 byla zvonice společně s kostelem opravena.

Volný čas

Kultura

Dusíkovo divadlo

Městské divadlo je dominantou města, kde jsou k vidění nejen divadelní představení ale i výstavy obrazů či workshopy.

Historie Dusíkova divadla se začíná psát pár let po založení divadelního spolku v Čáslavi. Divadelní spolek, jak avizuje Sedláček (2012), byl v Čáslavi zřízen již v roce 1841 a na popud toho, že spolek neměl kde hrát, bylo rozhodnuto k vystavění divadla. V roce 1867, jak doplňuje autor byla stavba započata a za dva roky, tedy v roce 1869 bylo divadlo slavnostně otevřeno. Birnbaumová (1929) uvádí, že budova byla postavena v neo gotickém slohu, na průčelí je zasazena pamětní deska Jana Ladislava Dusíka, slavného rodáka z Čáslavi. Dnešní podoba divadla je výsledkem dlouhé a finančně náročné rekonstrukce.

Obrázek 7: Dusíkovo divadlo v Čáslavi. (vlastní archiv autorky; 2022)

Kino Miloše Formana

Další možnost kulturního vyžití nabízí místní kino – Kino Miloše Formana. Historie tohoto kina není možné doložit z žádných publikací, jen z městského archivu.

Kino funguje pod jménem Miloše Formana od roku 2002, jak zmiňuje Kutnohorský deník (online, 2021), jakožto místního slavného rodáka a v celé České republice je tento název raritou. Článek dále uvádí, že v 90.letech objekt získala v rámci restituce církev a zmiňuje dále, že město budovu koupilo v roce 2007 a kino zde od té doby funguje. V současné době prošlo kino poslední etapou rekonstrukce.

Galerie

Místní galerie je malého charakteru a specializuje se na výstavy spojené s historií města. Galerie se podle Městského úřadu Čáslav (2021) nachází v budově Základní umělecké školy a zahrnuje stálé expozice, jako jsou například díla sochařky Blaženy Borovičkové – Podpěrové, obrazy Jindřicha Průchy, scénografa Josefa Svobody, výstava věnovaná Janu Ladislavu Dusíkovi a jeho době a další.

Sport

Sportovní areál Vodranty

Nejlepší podmínky k provozování volnočasových aktivit jsou na území lesoparku Vodranty. Tento park se nachází východně od historického centra města, v blízkosti Podměstského rybníka a Hrádku. Škrdle (1935) zmiňuje, že tento „malebný“ park byl zřízen roku 1843 hrabětem Karlem z Rotkirchu a jak dále autor zmiňuje „...zalesněné stráně, svěží zeleň lučin a příjemná zákoutí sem vábí četné návštěvníky.“

Lesopark je hojně využíván místními, školami ale také sportovci, jelikož v parku je čistě lesní podloží, což je ideální pro procházky a běžce. Dále se na okraji parku nachází četné sportovní zázemí: tenisové kurty, 3 fotbalové stadiony, zimní stadion, městské lázně, koupaliště a atletický stadion. Spáčil a kol. (1940) zmiňují, že například **tenis** má v Čáslavi dlouhou tradici a sídlí ve Vodrantech již od 1929, kdy zde byl postaven zděný pavilon.

Zimní stadion, postavený v roce 2016 je dle Městského úřadu Čáslav (2021), velice atraktivní v celém okolí a stadion je hojně využíván nejen místními. Je zde také možnost bruslení pro návštěvníky v týdnu, a hlavně o víkendu. Podle Sport Čáslav (2021) disponuje do konce března ledovou plochou a od dubna do srpna následně je zde k využití multifunkční plocha STILMAT, kterou lze využít pro sporty jako je in-line hokej, futsal, florbal, hokejbal a jakékoliv halové sporty a plocha je využívána pro taneční a kulturní akce. Uvádí, že pro diváky je na stadionu tribuna s kapacitou 800 lidí z toho je 398 míst pro sedící diváky.

Městské lázně jsou bezesporu vyhledávaným cílem nejen ze strany místních. Jedná se o stavbu z roku 1927, jak uvádí Škrdle (1935). Lázně nabízí mnoho – velký bazén, parní lázeň, či saunu.

Fotbalový stadion se nachází pod historickým Hrádkem (zmiňován výše) a je viditelnou lokalitou města, když návštěvník opouští historické centrum směrem k Podměstskému rybníku.

Městské koupaliště se nachází v lesích parku Vodranty a pro místní je skvělým místem k relaxaci. Koupaliště je obklopeno stromy, které podepisují příjemné prostředí. Budova si zachovala svůj původní prvorepublikový vzhled již od svého postavení roku 1934.

Škrdle (1935) zmiňuje rok 1934 jako rok dostavění a otevření městského koupaliště. Uvádí, že koupaliště má dva bazény a voda přitéká z vedlejšího rybníka Medenice. I v současné době sem proudí část vody z tohoto rybníka, proto je zde voda studenější.

V současnosti (2022) je koupaliště hojně navštěvováno a využíváno nejen místními. Prostředí je to velice klidné, v překrásné přírodě a v blízkosti rybníku Žabárna (*novější název rybníka, Škrdle (1935) zmiňuje název Rusalka, pozn. autorky*).

5.1.1.3 Okolí města

V okolí města Čáslavi se nachází mnoho historických památek. Již v roce 1935 Škrdle (1935) zmiňoval možnosti krásných procházek po okolí města nejen za cíli historickými ale i přírodními – rybníky, Tisá skála u Bratčic a pivovary. Četné tipy na výlety uvádí ve svém Průvodci po Čáslavsku (1902) i rodák Kliment Čermák – významný archeolog, který zkoumal čáslavský Hrádek.

Z hlediska historického se v blízkosti města nachází již zmiňovaná Kutná Hora, poblíž empírový zámeček Kačina, který je opravdovou raritou z hlediska architektury, dále zámek Žleby, Nové Dvory či Golčův Jeníkov. V okolních vesnicích a obcích jsou četné kostelíky – Krchleby, Šebestěnice, Zbýšov, Zbyslav, Schořov, či zámek v Tupadlech.

Okolí města láká do četných lesů. Dnes jsou v okolí populární například malé pivovary (Tupadly či Žáky), jako častý cíl cyklistů.

Velkou atrakcí je také **letiště**, kde sídlí 21. základna taktického letectva Čáslav. Letiště se nachází nedaleko města a přivolává na sebe velkou pozornost. Například v letních měsících se zde koná letecký den či dny NATO. Podle Fondu solidarity (2019, online) sem například na poslední den otevřených dveří v roce 2019 zavítalo na 55 000 lidí. Akce se koná jednou za dva roky a poslední ročník (2021) byl zrušen kvůli pandemickým opatřením.

5.1.2 Lokalizační předpoklady na základě řízených rozhovorů

První rozhovor probíhal v pátek 25. února 2022 na Městském úřadě v Čáslavi, na Odboru vnějších vztahů a komunikace. První dotazovanou byla Lucie Zahradníková, která stojí ve vedení Infocentra Čáslav, které spadá pod město Čáslav.

Druhý rozhovor byl veden 4. února 2022 s PhDr. Drahomírou Novákovou z Městského muzea Čáslav, která také působí jako jednatelka muzejního spolku Včela Čáslavská. Paní Nováková odpovídala na otázky historického charakteru, kdy bylo za účelem získat odpovědi na výzkumné otázky s historickým charakterem a podtextem.

5.1.2.1 Rozhovor č.1

Tento rozhovor proběhl dne 25.2. 2022 na Městském úřadě v Čáslavi s vedoucí Infocentra Čáslav s paní Lucií Zahradníkovou.

První rozhovor byl primárně veden za účelem získání obecných informací, zaměřených na cestovní ruch ve zkoumaném městě. Nejdříve se jednalo o památky, které město nabízí, jaké jsou nejnavštěvovanější, kolik turistů do města ročně zavítá a co jiného mohou ve městě navštívit. Dále jaké jsou možnosti stravování, ubytování a dopravy ve městě i z hlediska dopravních spojů do města pro turisty. Z tohoto rozhovoru také vyšlo najevo, že zde není možnost pro trávení času s dětmi.

Získané informace z tohoto rozhovoru byly zásadní při určení všech předpokladů. Tento rozhovor byl směřován primárně k zodpovězení prvních třech výzkumných otázek, ale autorka se dotazovala i na otázky historického charakteru – čtvrté a páté.

V rámci lokalizačních předpokladů bylo zjištěno, že za největší atrakci lze ve městě považovat kostel sv. Petra a Pavla, jenž je zajímavý pro návštěvníky v rámci možnosti vyhlídky. Dotazovaná zde také porovnává Čáslav s Kutnou Horou: „... v porovnání například s Kutnou Horou, která je v UNESCO, tam není možnost, kam jít do výšky. Letos ještě přibude Otakarova bašta na Pěší zóně, jako další možnost vyhlídky.“

Ale hlavní rozdíl v počtu návštěvníků, mířících hlavně do Kutné Hory ... „ *Dále samozřejmě z počtu historických památek a své důležitosti a historického vývoje. Díky tomu je Kutná Hora v UNESCO. Historicky má Kutná Hora více nabídnout, jakožto bohaté středověké město. A také v minulosti nemělo město Čáslav potřebu se aktivně zapojovat do turismu, nejezdilo na veletrhy apod... “*

Za historickými památkami zavítá ročně na pět tisíc lidí z České republiky, počet zahraničních návštěvníků nepřesáhne 20.

Dále z rozhovoru vyplynulo, že ve městě Čáslav je provozován hlavně městský a historický cestovní ruch.

Oproti tomu jsou zde ale také značné možnosti přírodního potenciálu, kdy dotazována říká, že: „ *V rámci přírodního potenciálu většinou posíláme z Infocentra na blízkou Tisou skálu, Lochy či do Žlebů do obory. V Čáslavi nejsou žádné přírodní úkazy. Záleží na požadavku návštěvníka, pokud chtějí přírodu přímo ve městě, tak chodí do Vodrant či na blízký Hrádek. “*

Návštěvníci zde také mohou trávit svou návštěvu aktivně, jak bylo zjištěno, čili sportovní vyžití je zde opravdu velké, jak respondentka zmiňuje. „ *Je zde velká možnost sportovního vyžití, skoro na všechno, co se turisté ptají, tak zde najdou. Ve městě jsou lázně, mohou jít do páry, sauny, v létě na koupaliště, které je v klidu v přírodě za přijatelnou cenu. Fotbal, hokej či veřejné bruslení. Je toho zde na Čáslav hodně. Nyní i nově jóga. V létě je zde populární cykloturistka, kdy cyklisté vyjíždí na různé směry. “*

V rámci realizačních předpokladů bylo zjištěno, že informace, které jsou poskytovány návštěvníkům, jsou prezentovány na webových stránkách města a jsou aktuální. Dále mohou návštěvníci využít facebookové stránky. Dále Infocentrum nabízí atraktivní mapy, dostupné zdarma a jsou na míru tvořené pro návštěvníky.

Dále bylo v rámci realizačních předpokladů zjištěno, že ve městě se nachází velká škála ubytovacích kapacit všeho druhu, tudíž lze zde najít hotel, penzion, apartmány či levné ubytování na středoškolských kolejích. Je zde možnost ubytování ve všech cenových kategoriích.

Co se týče stravovacích kapacit, které spadají pod realizační předpoklady dotazovaná odpovídala, že je zde velký výběr a opět v různých cenových kategoriích. Největší problém je zde nacházen v kavárnách, kdy zde typická kavárna chybí a není zde možnost vinárny.

Dále bylo zjištěno, že dopravní předpoklady ve městě jsou dostačující a je zde možnost dostat se z jedné strany města na druhou pomocí MHD. Ta ovšem dle dotazované často jezdí do okolních vesnic a obcí, ale nikoliv tak často po Čáslavi.

Dále bylo zkoumáno, zda si návštěvník spojí Čáslav s Janem Žižkou. Zde bylo zodpovězeno, že záleží primárně na preferencích návštěvníka, zda se zajímají o historii.

Ti, kteří znají historii této věci sem jezdí i cíleně.

Jako poslední otázkou a zkoumaným problémem bylo aktivní zapojení do turistických organizací či projektů na podporu cestovního ruchu ve městě. V tomto pohledu byla zjištěna značná aktivita: „*Čáslav je zapojena do destinační společnosti Kutnohorsko Kolínsko. V rámci projektu Kutnohorsko Kolínsko se jedná o putování po oblasti a sbírají se razítka, v Čáslavi lze získat radnici, baštu a kostel sv. Petra a Pavla a Synagoga.*

Čáslav je zapojena do Mikroregionu Čáslavsko. Ta se ale ne tolik zajímá o cestovní ruch spíš jako o samosprávu ale například o rozvoj města v rámci dotací. Jsou pouze na lokální úrovni.“

5.1.2.2 Rozhovor č.2

Druhý rozhovor byl veden s expertem na historii, jakožto podklad při hledání odpovědí na výzkumnou otázku s historickým pozadím, ale také otázky věnované propagaci města. Rozhovor byl veden s PhDr. Drahomírou Novákovou z Městského muzea Čáslav.

Tento rozhovor nebyl tak obsáhlý, jako první rozhovor ale přinesl konkrétní informace primárně k historii města. Získání odpovědí pomohlo k zodpovězení výzkumných otázek s historickým kontextem – otázka čtvrtá a pátá, ale i krátce ke zbylým výzkumným otázkám, k doplnění stávajících informací.

Zde bylo primárně vyzkoumáno, čím je zapříčiněna nízká návštěvnost Čáslavi oproti blízké Kutné Hoře. Je zřetelné, že město Čáslav neoplývá tolika historickými památkami jako Kutná Hora, a tudíž její potenciál a předpoklady nejsou tak velké. I přes fakt, že vývoj města Čáslav probíhal i dříve: „*Ačkoliv je Čáslav město starší, Kutná Hora ji tedy předběhla díky nalezišti stříbra a celkovým bohatstvím města. Čáslavští se také pokoušeli o nějaké dolování, ale naleziště tu nebyla, či jen malá.*“

Z rozhovoru je také patrný jistý názor na nevyužití potenciálu města, kdy se město ani tak nemusí soustředit na své hlavní dominanty, ale může najít výzvu v čáslavských velikánech – například Miloš Forman, osoba známá po celém světě s rodným domem v Čáslavi a není zde expozice či aktivita spojená s jeho jménem.

Dotazovaná vidí hlavní rozdíl také v zápisu Kutné Hory na seznam UNESCO, kdy turisté cíleně jezdí na tyto památky.

Dále se rozhovor zabýval zjišťováním informací ke vztahu Žižka – Čáslav. Zde se na rozdíl od prvního rozhovoru částečně liší získaná odpověď: „*Osobně si myslím, že málokterí turisté sem jedou cíleně kvůli Žižkovi či jeho ostatkům. Spojitost s Žižkou si uvědomí, když na náměstí uvidí jeho sochu. Dále se tedy řeší vůbec pravost těch kostí. Pokud se prokáže jejich nepravost, tak to bude taková připomínka, že zde bylo nějaké období, kdy si Čáslavští mysleli, že ty kosti mu patří ale nyní máme už doklad, že by to mohl být podvrh.*“

V současné době probíhá zkoumání jeho kostí nejmodernější možnou metodou. Tento výzkum nemůže stoprocentně dokázat, že se jedná o kosti Jana Žižky z Trocnova, ale může přesně určit dataci kostí – tím tedy prokázat, že se nejedná o Jana Žižku z Trocnova. I když se ostatky prokážou jako nepravé, Čáslav navždy zůstane městem husitským. Jak doplňuje dotazovaná: „ *Byl zde Čáslavský sněm a bylo to město důležité. To je doložené. Doložené není to, že zde byl Žižka pohřben. Neexistuje žádná důvěryhodná zpráva. Tento výzkum nemůže stoprocentně dokázat, že je to Žižka ale může dokázat, že to Žižka není. Nyní jsou zkoumány poprvé od 80.let, až nyní, jelikož se blíží výročí jeho úmrtí.* “

Otázka propagace ze strany muzea v Čáslavi je pod záštitou Včely Čáslavské, která se snaží upozornit turisty ale i místní. Paní Nováková uvedla, že: „ *Fungujeme například v blízkých Lochách, kde je kostelík, instalovali jsme informační tabule, děláme zde adventní koncert a nyní v rámci akce Dvorky v září, je to jedno ze stanovišť s divadelními představeními a komentovanými prohlídkami, aby se na to upozornilo. Dále jsme se podíleli na revitalizaci Hrádku, je zde zpřístupněná cesta a jsou zde osazeny informační tabule. Po regionu se dále snažíme rozmísťovat informační tabule s tiskem letáků pro turistickou veřejnost. Naposledy to byly okolní obce Vinaře a Drobovice. Snažíme se pomáhat k obecnému povědomí.* “

Městské muzeum Čáslav také pořádá akce, které napomáhají k propagaci města a návštěvnosti. Jsou jimi například literární besedy, které lákají návštěvníky z blízkého okolí.

5.1.3 Předpoklady cestovního ruchu na základě SWOT analýzy

5.1.3.1 Vnitřní faktory

Silné stránky

- Dobrá pozice z hlediska dopravních uzlů – silniční i vlakový
- Historické památky
- Celoročně příznivé počasí – pro cestovní ruch
- Informační středisko
- Členství v organizacích na podporu rozvoje CR v oblasti Čáslavsko, a Kutnohorska Kolínska
- Sportovní zázemí – tenisové kurty, fotbalový stadion, zimní stadion, městské lázně, víceúčelová hřiště, tělocvičny
- Zázemí pro kulturní události – divadlo, kino, muzeum, knihovna
- Čáslavské letky – akce pro mladé – po městě s QR kódy
- Množství zeleně – přírodní potenciál
- Vysoká kvalita zázemí pro život
- Mnoho škol (město pro mladé) a školek
- Kulturní akce – Čáslavské slavnosti, Čáslavské letky, Dvorky, Den Děti
- Sportovní akce
- Možnosti pro děti k realizaci – množství volnočasových aktivit v rámci Domu dětí a mládeže Čáslav a Základní umělecké školy Čáslav

Město Čáslav se nachází na důležitém dopravním koridoru, díky kterému je snadno dosažitelné vlakem, autobusem a autem. Díky svému historickému vývoji se ve městě nachází historické památky, které návštěvníky lákají. Dále ve městě dlouhodobě působí informační středisko.

Město se nachází v mírném pásu, tudíž je zde pro cestovní ruch celoročně příznivé počasí. Je členem organizace Kutnohorsko Kolínsko, které podporuje rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti. Z hlediska podmínek pro žití nabízí město mnoho školek, škol a také možností nejen kulturního (Divadlo Jana Ladislava Dusíka, Kino Miloše Formana, Městské muzeum Čáslav s Městkou knihovnou) ale i sportovního (Lesopark Vodranty se zázemím pro sportovce, se Zimním stadionem či fotbalovým stadionem) vyžití.

Slabé stránky

- Produkt cestovního ruchu
- Nízká doba pobytu návštěvníka
- Místo pro děti
- Městská hromadná doprava
- Nevyužitý potenciál města
- Stravovací kapacity
- Nedostatek kaváren

Mezi slabé stránky lze jednoznačně zařadit nepřítomnost produktu cestovního ruchu, který by prodloužil dobu pobytu návštěvníka z jednoho dne na víc. Ve městě se konají akce, které ovšem jsou jednodenní. V rámci akcí, které jsou například přes víkend, sem jezdí návštěvníci z blízkého okolí a přijedou vždy další den ze svých domovů.

Doba pobytu se také odvíjí od počtu památek, které Čáslav nabízí. Ovšem tento potenciál města není využit. Není zde místo, kam jít s malými dětmi, když je špatné počasí, žádná interaktivní místa zájmu či místa, kde děti mohou něco vyrábět.

V rámci stravovacích kapacit zde například chybí kavárny, kam by mohli jít nejen turisté ale místní. Typická kavárna zde není, pouze cukrárny ale bez sociálního zařízení.

5.1.3.2 Vnější faktory

Příležitosti

- Potenciál pro pořádání dalších kulturních akcí
- Spolupráce aktérů cestovního ruchu s městem
- Potenciál pro rozvoj ubytovacích zařízení a gastronomie
- Spolupráce s blízkou Kutnou Horou
- Samostatné webové stránky infocentra
- Možnost lepšího destinačního managementu – lepší využití stávajících atrakcí
- Zaměření na aktivní turismus – aktivní výlety
- Čerpání dotací pro rozvoj města
- Potenciál v Čáslavských velikánech – Dusík, Forman, Těsnohlídek či Mahen
- Kameny zmizelých – v Čáslavi v začátku
- Oprava Synagogy – plán na využití prostoru – prohlídky, nesmírně hodnotná stavba v maurském stylu

Jako hlavní příležitostí je využití potenciálu současných akcí, které město pořádá a zužitkovat tyto zkušenosti k pořádání dalších akcí, které by mohly být lákadlem nejen pro místní ale i pro potenciální návštěvníky. V rámci příležitostí pro rozvoj turismu by byla výhodná spolupráce s blízkou Kutnou Horou, tato spolupráce již funguje v rámci projektu Kutnohorsko Kolínsko, ale do budoucna je zde velký potenciál.

Velkou příležitostí je čerpání dotací pro rozvoj města.

Jména jako Dusík, Miloš Forman či Rudolf Těsnohlídek, jakožto jména čáslavských rodáků a velikánů zde tvoří nevyužitou příležitost. Nový projekt Kameny zmizelých je možnost udělat ze všední návštěvy města návštěvu nevšední. Tento projekt v Čáslavi ve svých počátcích, ovšem představuje velkou možnost, jak upozornit na židovskou historii města a jejich židovských občanů, kteří zahynuli během druhé světové války.

Novinkou od letošního léta v rámci památek, bude otevření opravené čáslavské Synagogy, kdy je zde příležitost pro kulturní vyžití či komentované prohlídky.

Ve městě je velká provázanost akcí (respektive jejich pořadatelů) a města, kdy akce město zaštiťuje. Zde by se mohlo navzájem vytvářet větší množství akcí či zlepšit informovanost o jejich konání.

V letošním roce spustí infocentrum svoje vlastní webové stránky, které by se mohly přizpůsobit návštěvníkům a více zde například propagovat akce, které ve městě budou.

Hrozby

- Není typická destinace CR – zastínění blízkou Kutnou Horou
- Vztah Žižka a město Čáslav
- Neaktivita v rámci vytváření package či produktů pro turisty
- Atraktivita komerčních aktivit/ nákup. Center
- Nepřipravenost na čerpání dotačních programů
- nepřizpůsobena nabídka CR pro různé skupiny klientů
- Konkurence blízkých měst a míst

Město Čáslav není typickou destinací cestovního ruchu, ačkoliv nabízí konkrétní místa k navštívení, ale je svou velikostí a počtem památek zastíněno blízkou Kutnou Horou.

Dalším problémem je vztah Žižka – Čáslav. Město jako takové je známé jako husitské město ale také si vytvořilo image na tom, že právě zde byly nalezeny Žižkovy ostatky. U těch se ovšem nikdy neprokázala pravost, tudíž je těžké stavět image na nepodloženém faktu. V současné době ještě dále probíhají výzkumy (2022), zda se opravdu jedná o tyto ostatky a může se prokázat, že to ostatky Žižky nejsou.

Od návštěvy města mohou odrazovat změny zájmu návštěvníka, kdy například dá přednost návštěvě komerčního obchodního centra, které se nachází na okraji města Čáslav a poté již nezavítá do centra kvůli návštěvě památek.

Město není přizpůsobeno k návštěvě rodin s dětmi, kdy zde není zajímavé místo, primárně v případě špatného počasí.

Velkou hrozbou, v rámci odlivu návštěvníků je množství větších a významnějších měst v okolí města Čáslav. Další hrozbou je nevytváření produktů cestovního ruchu, který by prodloužil průměrnou dobu návštěvy na jednu noc či víkend.

6 Předpoklady cestovního ruchu v Čáslavi – stručné shrnutí

V této kapitole je syntéza dat k stručnému shrnutí předpokladů cestovního ruchu, zhodnoceny na základě zjištění z obsahové analýzy (viz. Kapitola 5.1), ze dvou řízených rozhovorů (viz. Kapitola 5.2) a SWOT analýzy (viz. Kapitola 5.3). Předpoklady byly podrobně rozebrány v kapitole 5.

Z výzkumné části vyplynuly následující informace a zjištění. Zde je uvedena syntéza nejdůležitějších informací.

6.1 Lokalizační předpoklady

Přírodní

Malina (1976). Čáslavsko patří mezi teplé a mírně teplé oblasti Čech s průměrnou teplotou vzduchu 8-10 °C. Většina území dostává průměrně 600 mm srážek za rok. Odvodňování území obstarávají levostranné přítoky Labe – Doubrava a Klejnárka, ovšem čistota vody zde není nejlepší. Na území se nachází četné rybníky, které jsou charakteristické pro území celého Kutnohorska, do kterého Čáslav spadá.

Ve městě se nachází dostatek zeleně v Lesoparku Vodranty, jakožto hlavní park pro rekreaci (lesopark byl popsán v empirické části). Město leží v rovinné oblasti, která je obklopena Železnými Horami.

Kulturně historické

Město Čáslav – jeho historické centrum je od roku 1992 chráněno jako městská památková zóna pod záštitou Národního památkového ústavu. Nachází se zde na 67 kulturních památek, z nichž primárně dominují čtyři kostely, a hlavně měšťanské domy (Památkový katalog, 2015, online).

Návštěvníci zde najdou Kostel sv. Petra a Pavla, městské opevnění, Mariánský morový sloup, Radnici, Evangelický kostel. V roce 2022 plánuje město otevřít další památku – Otakarovu baštu, jako pozůstatek vstupních bran do města či také otevření zrenovované Synagogy v maurském stylu. Dále je pak možnost navštívit Dusíkovo divadlo, Kino Miloše Formana či Výstavní síň.

6.2 Realizační předpoklady

Dopravní předpoklady

Tyto předpoklady nejpodrobněji popisuje Městský úřad Čáslav (2015, online) a také odpovědi získané z rozhovoru č.1.

Město Čáslav se nachází ve výhodné pozici, jelikož autem je dostupné ze všech směrů, je zde zastávka vlaku na trase Praha – Brno, blízko města je možné se napojit na dálniční tah D1 a D11. Město má svůj silniční obchvat od roku 1999, který výrazně pomohl ke snížení provozu ve městě a také k většímu pohodlí místních. Ve městě funguje městská hromadná doprava, která spojuje některé části města. Dále leží v blízkosti velkých měst, které jsou pohodlně dosažitelné autem, vlakem či autobusem jako jsou například Praha, Kolín, Kutná Hora, Poděbrady či Chrudim a další.

Materiálně-technické předpoklady

Ve městě a v rámci jeho okolí funguje síť hromadné dopravy autobusů. Město není tak velké, ale autobusy zde jezdí na linkách z jedné strany města do druhé. Primárně je tedy využívána doprava do okolních vesnic, kde je síť hustě pokrytá. V rámci vlakové dopravy je spojení využíváno do větších měst, které disponují vlakovým spojením. Ve městě se nachází několik stravovacích zařízení, lokalizované po celém městě, nesoustředí se v centru města.

Dále město nabízí velkou nabídku ubytovacích kapacit, všech úrovní. V hlavní turistické sezóně – přes léto, zde není problém ubytování najít v rámci obsazenosti. Návštěvníkům i místním jsou poskytovány informace na webových stránkách Městského úřadu Čáslav či na sociálních sítích Infocentra Čáslav.

6.3 Selektivní předpoklady

Objektivní předpoklady

Politická situace v Čáslavi je stabilizovaná a bezpečná pro místní i návštěvníky, nepůsobí zde žádná extremistická hnutí.

Starostou města je od roku 2018 JUDr. Vlastislav Málek, kdy jeho strana Čáslav pro všechny zvítězila v posledních komunálních volbách (Kutnohorský deník, 2018, online). Ve městě je velký zájem o místní politiku, místní se pravidelně účastní zastupitelstev, kdy se řeší aktuální problémy.

Je zde mnoho kulturních akcí a možností, jak trávit volný čas. Je zde Divadlo Jana Ladislava Dusíka, Kino Miloše Formana či například každoroční Čáslavské slavnosti nebo akce pod záštitou Městského muzea Čáslav.

Sociologické a demografické předpoklady

Podle Českého statistického úřadu (2020) žilo ve městě Čáslav ke dni 31. 12. 10 350 obyvatel. Z toho 5406 byly ženy a 4944 muži. Průměrný věk u mužů byl 40,9 let a u žen 44,3 let.

V Čáslavi se nachází 3 městské části – Nové Město, Staré Město a Filipov u Čáslavi. Ekonomická úroveň obyvatelstva – z posledního sčítání vyplynulo, že v Čáslavi je na 50% ekonomicky aktivních. Podle ekonomické aktivity je zde celkem 4892 aktivních, kdy se počet ekonomicky aktivních mužů a žen téměř rovná. Nejvíce je zde evidováno zaměstnanců, kterých je přes 3500, na 500 jich pracují jako OSVČ. Ekonomicky neaktivních bylo na konci roku 2020 4855, z toho 2424 byli důchodci a 1428 byli žáci, studenti a učni (Kurzy.cz, 2021, online).

7 Shrnutí výsledků a diskuse

Na začátku této práce bylo stanoveno pět výzkumných otázek a v práci na ně byly nalezeny odpovědi.

Hlavním cílem bylo zjistit, jaké jsou předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav. V tomto případě bylo dosaženo z části pozitivních výsledků. Město nabízí množství kulturně-historických a přírodních památek. V rámci zvážení vývoje města a popsání historie se jedná o značné množství, které je adekvátní celému vývoji. Turista by mohl předpokládat větší množství historických památek, ovšem toto kompenzuje přítomnost mnoha jiných možností, kde trávit v Čáslavi volný čas. Jsou to možnosti kultury – divadla, kina či galerie ale i sportovní zázemí, které je ve městě na skvělé úrovni. Není zde ovšem památka či atraktivita, která by město Čáslav odlišovala od jiných měst podobného historického charakteru.

Hlavní problém, který práce zjistila díky řízeným rozhovorům a SWOT analýze je ten, že potenciál města není plně využit. Mohlo by se například více pracovat s osobnostmi Čáslavi – Jan Ladislav Dusík, Miloš Forman či Rudolf Těsnohlídek a další. Dále, že realizační faktory města jsou na slabší úrovni. Konkrétněji se jedná o možnosti městské dopravy, která není tak obsáhlá v rámci města a není pravidelná. V rámci stravovacích zařízení jsou zde také pozorovány nedostatky. Nachází se zde množství restaurací, různých cenových poměrů, ale není zde například kavárna. Dalším negativem je nepřítomnost místa či atrakce, kde by mohla trávit čas rodina s dětmi, žádná interaktivní atrakce. Na nejrozvinutější úrovni jsou zde kapacity ubytovací, kdy je zde možné nalézt ubytování všech kvalit a druhů. Je zde hotel, penzion, ubytování u soukromníků či možnost ubytování v rámci místních středních škol – na internátech. Nejlépe tedy na základě obsahové analýzy, řízených rozhovorů a SWOT analýzy vyplývají předpoklady lokalizační a selektivní. Realizační předpoklady vychází z analýzy nejhůře. Jedná se čistě o analýzu získaných informací, nikoliv o porovnání v rámci čísel návštěvníků či počtu ubytovaných v konkrétním místě.

Je na zvážení, zda by přítomnost či zlepšení některých výše zmíněných negativních aspektů, měla opravdový účinek na přilákání vícero návštěvníků do města Čáslav.

První výzkumná otázka se týkala předpokladů cestovního ruchu a jejich rozvinutosti.

Podrobný popis je uveden v předchozí kapitole (viz. Kapitola 6).

Diskuse: Zde se autorka domnívala, že předpoklady realizační budou na slabé úrovni. Obecně ovšem tato myšlenka byla vyvrácena. Šetření ukázalo, že jediný problém je zde v rámci stravovacích kapacit nepřítomnost kaváren, když návštěvník nechce sedět v restauraci. Autorka se původně domnívala, že se bude naopak jednat o ubytovací kapacity, nikoliv stravovací.

Druhá výzkumná otázka byla zaměřena na formu cestovního ruchu, která je ve městě realizována. Z rozhovoru vyplynulo, že se jedná primárně o městský a historický cestovní ruch. Do města zavítá na 5000 návštěvníků ročně a největší zájem je o kostelní věž kostela sv. Petra a Pavla. Dále je velice oblíbené hradební pásmo nad Podměstským rybníkem, který tvoří obraz a charakter města. Mezi další navštěvované památky patří Městské muzeum v Čáslavi nebo Hrádek.

Diskuse: Zde se autorka domnívala, že by ve zkoumaném městě mohl hrát významnou roli i přírodní potenciál, nejen ten kulturně-historický. Tato domněnka se potvrdila jen zčásti, neboť v Čáslavi nejvíce převládá historický. Návštěvníci také zavítají do místního lesoparku Vodranty či na blížká sportoviště, kde mohou trávit volný čas. Nejvíce ale tedy převládá historický a městský cestovní ruch.

Třetí výzkumná otázka se zabývala problematikou kvality předávaných informací a jak jsou předávány veřejnosti či návštěvníkům. Zde jsou výsledky více než pozitivní. Návštěvníkům i místním je předáváno velké množství informací ze strany města, Infocentra a také Muzea, kteří se podílejí na rozvoji cestovního ruchu. Primárně čáslavské Infocentrum publikuje aktuální informace na webových stránkách ale i sociálních sítí a dále nabízí informace v Infocentru, kdy jsou pro návštěvníky připraveny prospekty a mapky.

Diskuse: Zde byla potvrzena domněnka autorky, že kvalita a kvantita předávaných informací jsou na dobré úrovni a že jsou předávány vhodnou formu návštěvníkům-formou, která je atraktivní.

Město Čáslav a Infocentrum mají nyní nové webové stránky, které jsou atraktivní pro návštěvníky a jsou zde snadno dohledatelné informace. Infocentrum dále aktivně sdílí informace ke konaným akcím na svém Facebookovém účtu.

Čtvrtá výzkumná otázka se zabývala problémem, čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké Kutné Hoře. V odpovědi na tuto otázku se shoduje nejen literatura, ale i získané informace v rámci řízených rozhovorů. Odpovědi z obsahové analýzy a z rozhovorů se prakticky neliší, ačkoliv je dělí 70 let.

Podle literatury lze důvody hledat v historickém vývoji. Jak uvádí Spáčil a kol. (1940), že město takového historického původu se bude pyšnit velkým počtem umělecko – stavebních památek – jsme na omylu.

Ve srovnání například s Kutnou Horou, Čáslav vykazuje malý počet památek a vidí zde několik příčin:

- Čáslav nemá v porovnání s Kutnou Horou takové nerostné bohatství, neboť těžba stříbra vynesla Kutné Hoře blahobyť, který se projevil nejen na stavbě chrámů, které jsou v Kutné Hoře dva. (Chrám sv. Barbory a Sedlecká katedrála, pozn. autorky). Na tomto faktu se shoduje i odpověď PhDr. Novákové z Čáslavského muzea.
- Autoři Spáčil a kol. (1940) také zmiňují fakt, že Čáslav se nikdy nestala trvalým působištěm duchovního řádu, kteří jak autoři zmiňují, vždy kde byli, tak podporovali vývoj kultury a umělecké činnosti, a církevních památek v těchto místech. Dále uvádí, že v Čáslavi se usadil v 14.století řád minoritů a ti zde i klášter vybudovali (na místě nyní stojí Evangelický kostel, pozn. autorky), ale tento klášter nepřežil husitskou dobu.

- Jako poslední faktor zmiňují Spáčil a kol. (1940), že město často postihly pohromy – požáry a bouře válečné, které nepříznivě zasáhly do vývoje církevních památek.
- Dále lze doplnit, na základě získaných odpovědí, že Kutná Hora předběhla ve svém vývoji město Čáslav a těžila ze svého nerostného bohatství v rámci rozvoje celého města. Dále také fakt, že Kutná Hora je zapsaná na seznamu světového dědictví UNESCO, což zaručuje pro návštěvníka nevšední kvalitu a zážitek z návštěvy.

Totožné odpovědi byly získány z obou rozhovorů.

Diskuse: Autorka předpokládala, že větší návštěvnost blízké Kutné Hory na úkor Čáslavi, je zapříčiněna větším počtem památek. Tato domněnka byla také potvrzena. Je zřejmé, že díky bohatství získaného z těžby stříbra, mohlo město vzkvétat a do dnešní doby se zde nachází mnoho významných památek.

Dle osobní zkušenosti autorky je zřejmé, že Kutná Hora se v turismu také více angažuje a svůj potenciál a předpoklady umí využít.

Pátá výzkumná otázka byla, zda si návštěvníci města Čáslav spojí město s Janem Žižkou z Trocnova.

Tato otázka byla položena z důvodu, že se v čáslavském kostele sv. Petra a Pavla našly ostatky a po dlouhou dobu se mělo za to, že se jedná o ostatky Žižky. Město si na tomto nálezu vybuchovalo v minulosti jakousi image. Čáslav bylo město husitské a je doloženo, že Žižka v Čáslavi byl.

Z rozhovorů vyplynulo, že jen málo turistů si v současné době spojuje město Čáslav s Žižkou. Ti sem cíleně jedou, jelikož znají tuto část historie a chtějí vidět Žižkovu síň. Pozornější turisté si všimnou sochy Jana Žižky z Trocnova, která stojí na náměstí a zjišťují, proč zde tato socha je.

Diskuse: Zde se potvrdila autorčina domněnka, že převážná většina návštěvníků města si tuto konexi neuvědomí. Může to mít za důvod, že nález kostí a následné zkoumání nepotvrdily, že se jedná právě o ostatky Žižky. Či také malá znalost veřejnosti o tomto vztahu, která je spojená s malou propagací. Vztah Žižka a Čáslav je vcelku problematický. V současné době probíhá nový výzkum, který může jistě ukázat, že se o kosti Žižky nejedná, či může prokázat, že kosti jsou z té doby, kdy Žižka žil a zemřel. Ovšem nikdy nebude prokázána stoprocentní pravost tohoto nálezu. Možná s modernější technikou v budoucnu.

8 Závěr a doporučení

Město Čáslav nabízí značné množství památek a míst, kde trávit volný čas. Primárně se jedná o historický cestovní ruch. Po provedené analýze lze konstatovat, že město splňuje předpoklady cestovního ruchu – jak lokalizační, realizační ale i selektivní. Toto hodnocení bylo provedeno na základě obsahové analýzy zdrojů, SWOT analýzy a dvou rozhovorů.

Je zde primárně historický cestovní ruch, ale z rozhovorů a SWOT analýzy bylo zjištěno, že město nevyužívá naplno svůj potenciál.

Ve městě se nachází mnoho zajímavých historických památek ale i přes to do města nezavítá tolik turistů. Jeden z důvodů, možná i hlavním důvodem je zastínění blízkou Kutnou Horou, ačkoliv se nachází v těsné blízkosti, tak návštěvníky neláká tolik město Čáslav. Za to může z historického hlediska odlišný vývoj měst, kdy Kutná Hora mohla čerpat z bohatství závislé na těžební činnosti a následném rozkvětu. V současné době a velice jistě výsledkem historického vývoje je Kutná Hora v seznamu Světového dědictví UNESCO, což městu co do počtu návštěvníků silně pomáhá. Dalším důvodem může být zastínění dalšími blízkými městy s podobným historickým charakterem.

Informovanost o akcích ve městě je velká, ale akce jsou zaměřené spíše na místní či jsou jednodenní, což nepodporuje zájem návštěvníka o prodloužení pobytu například jen na jednu noc.

Zajímavé je další šetření o pravosti nalezených ostatků, zda se opravdu jedná o ostatky Jana Žižky z Trocnova. Bylo zjištěno, že návštěvník města nepracuje s myšlenkou souvislosti Žižka – Čáslav. Nyní se ve městě nachází malá expozice věnovaná právě Žižkovi, ale tolik se o ní neví.

Vhodným způsobem, jak do města přilákat více návštěvníků, by bylo vytvoření programu či package na vícero dnů. Dále vytvoření prostředí pro trávení času s malými dětmi.

V práci bylo stanoveno pět výzkumných otázek, kdy většina výsledků a odpovědí na ně byla potvrzena na základě prvotní domněnky autorky.

Město Čáslav má značné množství památek, které by stály za větší propagací a obdiv turistů.

K dalšímu výzkumu by mohla přispět rozvíjející se aktivita Informačního centra v Čáslavi a otevírání nových památek a atraktivit pro turisty. V dalším výzkumu by se mohlo porovnávat, jaký vliv mají nové otevřené památky na počty návštěvníků ve městě.

9 Literatura a použité zdroje

1. *21. základna taktického letectva Čáslav: Historie základny* [online]. 2018 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <http://afbcaslav.cz/?p=417>
2. *6213,4 metrů obchvatu slavi 15. narozeniny* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.meucaslav.cz/6213-4-metru-obchvatu-slavi-15-narozeniny/d-11679>
3. BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Soupis památek historických a uměleckých v Čechách. Politický okres čáslavský*. Praha: Archeologická komise při České akademii věd a umění, 1929.
4. *Čáslavským starostou byl zvolen Vlastislav Málek* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy_region/caslavskym-starostou-byl-zvolen-vlastislav-malek-20181102.html
5. *Čáslav: základní informace* [online]. 2021 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1988/caslav/pocet-obyvatele/>
6. *Čáslav: Královské město s historickou a kulturní tradicí*. [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/42-caslav.html>
7. *Čáslav - městská památková zóna* [online]. 2015 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://pamatkovykatolog.cz/caslav-mestska-pamatkova-zona-7664418>
8. *Čáslav, 6. Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity - statistika* [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/caslav/stats-PU-SLDB-6-stranka/>
9. ČERMÁK, Kliment. *Průvodce po Čáslavsku*. Čáslav: Kliment Čermák, 1902.
10. *Den otevřených dveří v Čáslavi vynesl 186 000 Kč do Vojenského fondu solidarity a dalším neziskovým projektům* [online]. 2019 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.fondsolidarity.army.cz/aktuality/den-otevrenych-dveri-v-caslavi-vynesl-186-000-kc-do-vojenskeho-fondu-solidarity-dalsim>
11. *Historie: Stručná historie na katastru dnešní Čáslavi* [online]. 2018 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.meucaslav.cz/historie/d-1041/p1=1969>

12. HOLEČEK, Milan, Peter MARIOT a Miroslav STRÍDA. *Zeměpis cestovního ruchu: učebnice pro hotelové a jiné střední školy : příručka pro průvodce cestovního ruchu*. 3., upr. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2013. ISBN 978-80-86034-98-0.
13. HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu. Dot. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1995. ISBN 80-7079-173-x*.
14. KAPAVÍKOVÁ, Marie. *Kutnohorsko*. Středočes. nakl. a knihkupectví, 1978.
15. MALINA, Jaroslav. *Čáslav: Vývoj životního prostředí*. Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1976.
16. *Rozsáhlá rekonstrukce Kina Miloše Formana brzy skončí* Zdroj: https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy_region/rozsahla-rekonstrukce-kina-milose-formana-brzy-skonci.html [online]. 2015 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://kutnohorsky.denik.cz/zpravy_region/rozsahla-rekonstrukce-kina-milose-formana-brzy-skonci.html
17. SEDLÁČEK, August. *Děje města Čáslavě*. 2012. V Praze: GARN.
18. SPÁČIL, Jan, Antonín SEDLÁČEK a Vladislav ZLÁMAL. *Čáslav, město a okres*. Čáslav: Národohospodářská propagace Čech a Moravy, 1940.
19. *Zimní stadion* [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <http://sportcaslav.cz/zimni-stadion/>
20. *Středočeský kraj: města a obce Středočeského kraje : tradice, historie, památky, turistika, současnost*. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, [2009]. ISBN 978-80-904275-1-8.
21. *SYNAGOGA V ČÁSLAVI* [online]. [cit. 2021-10-31]. Dostupné z: <https://www.nfdl.cz/caslavska-synagoga/>
22. ŠKRDLE, František. *Čáslav: Průvodce městem a okolím*. Čáslav, 1935.
23. *Středočeský kraj: města a obce Středočeského kraje : tradice, historie, památky, turistika, současnost*. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, [2009]. ISBN 978-80-904275-1-8.
24. *VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Michal TROUSIL. Geografie cestovního ruchu ČR. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-538-7*.

25. *Vývoj obyvatelstva ve městě Čáslav* [online]. Český statistický úřad [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11240/17829520/Caslav.pdf/121c28fb-db8c-43c6-a57b-635933f692fe?version=1.16>
26. *Základní informace: Město Čáslav* [online]. 2018 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.meucaslav.cz/zakladni-informace/d-1040/p1=1946>
27. ZELENKA, Josef; PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2*
28. *Zvonice u kostela sv. Alžběty* [online]. 2008 [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/zvonice-u-kostela-sv-alzbety>

10 Přílohy

10.1 Rozhovor č.1

Tento rozhovor proběhl dne 25.2. 2022 na Městském úřadě v Čáslavi s vedoucí Infocentra Čáslav s Lucií Zahradníkovou.

1. Jaké jsou primární turistické cíle ve městě Čáslav? Co je hlavním lákadlem pro turisty v Čáslavi?

Určitě na prvním místě je vyhlídková věž v kostele sv. Petra a Pavla, v porovnání například s Kutnou Horou, která je v UNESCO, tam není možnost, kam jít do výšky. Letos ještě přibude Otakarova bašta na Pěší zóně, jako další možnost vyhlídky. Velkým lákadlem by byla Synagoga, ta je ovšem do léta pod rekonstrukcí. Poprvé v historii bude v létě přístupná jako turistická památka. Minulé léto byla přístupná jen dvakrát či třikrát.

2. Jaký potenciál zde převažuje? /druh CR – forma CR

Jednoznačně městský cestovní ruch

3. Jsou zde možnosti přírodního potenciálu?

V rámci přírodního potenciálu většinou posíláme z Infocentra na blízkou Tisou skálu, Lochy či do Žlebů do obory. V Čáslavi nejsou žádné přírodní úkazy.

Záleží na požadavku návštěvníka, pokud chtějí přírodu přímo ve městě, tak chodí do Vodrant (místní lesopark, pozn. autorky), či na blízký Hrádek (bývalé sídliště a prvotní hradiště, místo historických nálezů, nyní vyvýšené místo s informačními tabulemi, pozn. autorky)

4. Jaké informace a jakým způsobem město Čáslav nabízí informace pro své potenciální i reálné návštěvníky?

Jelikož Infocentrum spadá pod město, tak nyní jsou informace k dohledání na stránkách Městského úřadu. Infocentrum bude mít svoje vlastní stránky spuštěné k prvnímu dubnu. Bude to přehledné, aby lidé po pár kliknutí našli, co hledají. Do té doby Infocentrum má stránky společné s Městem Čáslav a má svůj aktivní profil na Facebooku. Pro informace používáme primárně Facebook. V Infocentru je infopanel, kde se promítají plakáty s akcemi. Infocentrum nabízí mapy, zdarma dostupné a jsou na míru pro turisty s hlavními památkami.

Infocentrum je zaměřené na turisty ale snažíme se být otevření pro místní, aby to nevnímali negativně.

5. Čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké a významné Kutné Hoře? – porovnání z historického hlediska a nyní -> co je příčinou

Z vlastní zkušenosti, když jsem pracovala v Infocentru v Kutné Hoře, tak do Kutné Hory si cizinci zajedou, když si koupí od agentur zájezd. Dále samozřejmě z počtu historických památek a své důležitosti a historického vývoje. Díky tomu je Kutná Hora v UNESCO.

Historicky má Kutná Hora více nabídnout, jakožto bohaté středověké město. A také v minulosti nemělo město Čáslav potřebu se aktivně zapojovat do turismu, nejezdilo na veletrhy apod...

6. Spojují si návštěvníci město Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova? Jak?

Záleží, o co se turisté zajímají, ale ano. Nyní jsou jeho kosti znovu pod zkoumáním. To, že je zde Žižkova síň ví jen málo turistů, opět jen ti, co se o tuto problematiku zajímají.

7. Kolik turistů ročně zavítá do města?

Jedná se o pět tisíc turistů, v minulém roce po otevření Infocentra po uzavření díky covidu čili od 10. května 2021. Převážně Češi. Více než 20 turistů ze zahraničí jsme nenapočítali.

8. Jaké jsou ve městě možnosti ubytování (kde nejvíce)?

Není zde převaha jednoho typu ubytování, dá se zde lze nalézt vícero druhů. Primárně Hotel Grand, který patří do vyšší cenové kategorie, dále například na náměstí penzion Aviatik, v cenově nižší kategorii,

Dále například Penzion U Horských, či v Lázních ve Vodrantech, kde byla dříve ubytovna ale nyní je to opravené a je z toho penzion. V létě například ubytovávají místní střední školy na internátech – Zemědělská škola či Dopravní škola. Jsou zde všechny cenové kategorie a například Hotel Grand má v hlavní letní sezóně téměř vždy plno. Vzhledem k velikosti města, jsou ubytovací kapacity v malém počtu.

9. Jaké jsou ve městě možnosti stravování?

Je zde velký výběr v různých cenových kategoriích, česká, pizza, kebab, ...

Větší problém vidím například v kavárnách, která jako typická zde není.

Není zde například vinárna, na večerní posezení, Či například do baru do Gumárny, kde jsou v rámci kulturního vyžití jsou zde koncerty či hudební večery, ...

Ale v centru zde vidím nedostatek.

10. Jaké jsou možnosti dopravy do města a v rámci města? (vlak, auto, autobus)

Do města se dá nejlépe dostat autem, dále vlakem či autobusem. Čáslav stojí na dopravní tepně a vlakem z Prahy je to dostupné i pro cizince například, kdy za hodinu dojede přímo do Čáslavi přímým spojením. Po městě jezdí městská doprava, ale autobus z jedné strany města do druhé jezdí 3x za dopoledne, pouze. Ale například na zastávkách dále od centra některé autobusy staví ale turistovi MHD úplně nedoporučujeme. V tomto případě je možnost se přepravit za dobrou cenu pomocí taxi.

11. Z hlediska sportovního vyžití, jak hodnotíte současný stav?

Myslím si, že je zde velká možnost sportovního vyžití, skoro na všechno, co se turisti ptají, tak zde najdou. Ve městě jsou lázně, mohou jít do páry, sauny, v létě na koupaliště, které je v klidu v přírodě za přijatelnou cenu. Fotbal, hokej či veřejné bruslení. Je toho zde na Čáslav hodně. Nyní i nově jóga. V létě je zde populární cykloturistka, kdy cyklisté vyjíždí na různé směry.

Cyklostezky jsou také poměrně nově. Jsou zde i neznačené či například městské do blízkých obcí.

12. Plánujete nějaké akce do budoucna, které by zde prodloužili pobytu návštěvníka?

Zde například festival Dvorky, který probíhá celý víkend. Akce jsou pořádány pod záštitou města. Něco z Iniciativy Infocentra ale pod záštitou města.

Například Městské slavnosti, Den dětí či Čarodějnice. Dále například Dvorky, které jsou pořádány spolkem Formanova Čáslav, ale je to vše ve spolupráci, dostávají dotace od města. Kulturní festival dvorky probíhá vždy přes celý víkend.

V klubu Gumárna probíhají kulturní akce, s příspěvkem města či Formanova Čáslav k výročí narození Miloše Formana, čáslavského rodáka, Grand Fest či Noční běhy, opět pod záštitou města. Infocentrum pak tyto akce propaguje.

13. Je Čáslav zapojena do nějakých organizací či projektů na podporu CR ve městě a jeho okolí?

Čáslav je zapojena do destinační společnosti Kutnohorsko Kolínsko. V rámci projektu Kutnohorsko Kolínsko se jedná o putování po oblasti a sbírají se razítka, v Čáslavi lze získat radnici, baštu a kostel sv. Petra a Pavla a Synagoga.

Čáslav je zapojena do Mikroregionu Čáslavsko. Ta se ale ne tolik zajímá o cestovní ruch spíš jako o samosprávu ale například o rozvoj města v rámci dotací. Jsou pouze na lokální úrovni.

10.2 Rozhovor č.2

Druhý rozhovor byl veden s expertem na historii, jakožto podklad při hledání odpovědí na výzkumnou otázku s historickým pozadím, dne 4.3.2022 s PhDr. Drahomírou Novákovou z Městského muzea Čáslav.

1. Čím je zapříčiněna nízká návštěvnost města Čáslav oproti blízké Kutné Hoře? (Porovnání z historického hlediska)

Ačkoliv je Čáslav město starší, Kutná Hora ji tedy předběhla díky nalezišti stříbra a celkovým bohatstvím města. Čáslavští se také pokoušeli o nějaké dolování, ale naleziště tu nebyla, či jen malá. Čáslavští ale na dolování participovali, kdy představovali zásobníci pro Kutnou Horu v rámci zemědělských surovin, ale nebyl z toho takový zisk pro město, aby mohli konkurovat.

V současné době si myslím, že Čáslav svůj potenciál nevyužívá naplno, zejména modernější záležitosti – například Miloš Forman, který je známý po celém světě ale zde v jeho rodném městě najdeme jen bystu na rodném domě, ale není tu žádná expozice či aktivita spojená s jeho jménem. Jsou tu iniciativy jako jsou například Formanovské slavnosti, ale není to na takové úrovni, aby mohla konkurovat s Kutnou Horou.

Díky svému historickému vývoji spojeném se zápisem do UNESCO, kdy turisté vyhledávají tyto památky.

2. Spojují si návštěvníci město Čáslav s Janem Žižkou z Trocnova?

Osobně si myslím, že málokterí turisté sem jedou cíleně kvůli Žižkovi či jeho ostatkům. Spojitost s Žižkou si uvědomí, když na náměstí uvidí jeho sochu. Žižkova síň je málo propagovaná a spíše ukrytá ale město má plány na modernizaci.

Dále se tedy řeší vůbec pravost těch kostí. Pokud se prokáže jejich nepravost, tak to bude taková připomínka, že zde bylo nějaké období, kdy si Čáslavští mysleli, že ty kosti mu patří ale nyní máme už doklad, že by to mohl být podvrh.

Zatím jsou kosti pod zkoumáním. Bude to síň s kalvou, přisuzované Žižkovi po nějakou dobu, jakožto doklad, že Čáslav si na tomto vytvořila v období první republiky image a chtěla se vyprofilovat jako Žižkovo město. Pokud se tedy prokáže, že to ostatky Žižky nejsou, tak pořád je město Čáslav město husitské. Kde byl Čáslavský sněm a bylo to město důležité. To je doložené. Doložené není to, že zde byl Žižka pohřben. Neexistuje žádná důvěryhodná zpráva. Tento výzkum nemůže stoprocentně dokázat, že je to Žižka ale může dokázat, že to Žižka není.

Nyní jsou zkoumány poprvé od 80.let, až nyní, jelikož se blíží výročí jeho úmrtí.

3. Jak se čáslavské Muzeum podílí na propagaci města? (historie, tradice, Žižka)

Pod muzeem funguje Včela Čáslavská, která se snaží upozornit nejen turisty ale i místní. Fungujeme například v blízkých Lochách, kde je kostelík, instalovali jsme informační tabule, děláme zde adventní koncert a nyní v rámci akce Dvorky v září, je to jedno ze stanovišť s divadelními představeními a komentovanými prohlídkami, aby se na to upozornilo. Dále jsme se podíleli na revitalizaci Hrádku, je zde zpřístupněná cesta a jsou zde osazeny informační tabule. Po regionu se dále snažíme rozmísťovat informační tabule s tiskem letáků pro turistickou veřejnost. Naposledy to byly okolní obce Vinaře a Drobovice. Snažíme se pomáhat k obecnému povědomí.

4. Pořádá muzeum společně i s knihovnou akce, které lákají návštěvníky z jiných měst?

Jsou zde akce, literární besedy, kdy sem přijedou i návštěvníci z jiných měst, byla zde beseda s Alenou Mornštajnovou, kdy sem přijeli z blízkého okolí. Toto pořádáme společně s knihovnou.

Zadání bakalářské práce

Autor: Jana Pechová
Studium: I1900473
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Management cestovního ruchu
Název bakalářské práce: Předpoklady cestovního ruchu ve městě Čáslav
Název bakalářské práce A): Preconditions for tourism in the town of Čáslav

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cíl práce: Cílem práce je analyzovat předpoklady a následně zhodnotit potenciál cestovního ruchu ve městě Čáslav.

Osnova práce

1. Úvod
2. Cíl práce
- 2.1 Výzkumné otázky
3. Metodika
- 3.1 Průběh a organizace výzkumu
- 3.2 Metody
4. Teoretická východiska
- 4.1 Předpoklady a potenciál cestovního ruchu
5. Výzkumná část
- 5.1 Vymezení oblasti
- 5.2 Analýza předpokladů cestovního ruchu ve městě Čáslav
- 5.3 SWOT analýza
6. Shrnutí výsledků
7. Závěr
8. Seznam použitých zdrojů
9. Přílohy

1. ZELENKA, Josef; PÁSKOVÁ, Martina. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2
2. MARIOT, Peter. Geografia cestovného ruchu. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1983,
3. BÍNA, Jan. Města a městyse Čech, Moravy a Slezska. [Praha]: Petrklíč, 2018. ISBN 978-80-7229-653-8.
4. BÍNA, CSC., Jan. Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice [online]. [cit. 2021-10-8]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovni_ruch/potencialcr/potencialcr-text.pdf
5. Základní informace: Město Čáslav [online]. [cit. 2021-10-8]. Dostupné z: <https://www.meucaslav.cz/historie/d-1041/p1=1969>
6. VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Michal TROUSIL. Geografie cestovního ruchu ČR. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-538-7.
7. Škrdle, František 1935: Čáslav, průvodce městem a okolím s popisem památek. – Čáslav

Garantující pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Mgr. Dagmar Hrušová, Ph.D.

Oponent: RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 15.10.2021

